Кобецький Б.Т., Проців О.Р., Growing Фединчук (Суслик) В. М., Шкарпетко О. В.

Історія та сучасність Болехівських мисливців

Івано-Франківськ – 2019 р.

УДК 639.1 (09) (477.86-2)

Вітальне слово голови Івано-Франківської обласної організації УТМР болехівським мисливцям

Мисливство проходить у суспільстві черговий еволюційний шлях трансформації. З історії розвитку людства ми знаємо, що наша галузь і наше сьогоднішнє хобі на початковому етапі забезпечувала людство виключно продукцією харчування та одягом. В подальшому вона стала захопленням аристократії, а для військових – практичними заняттями для відточування своєї майстерності у стрільбі. Мисливство та рибальство допомогло вижити багатьом людям під час голодоморів, які довелось пережити Україні. Сьогодні мисливці все більше акцентів роблять на отримання нематеріальних активів, а харчова цінність дичини відходить на другий план. Грамоти, відзнаки, кубки, які прикрашають клуб болехівських мисливців є свідченням того, що гарні мисливські трофеї та мисливські собаки отримують визнання на обласному й центральному рівнях. На належному рівні відзначені також мисливці, які показують на змаганнях влучність стрільби. Природа Болехівщини сприяла тому, що у цих мисливських угіддях було організоване і діяло одне з найстарших та найаристократичніших мисливських товариств Галичини – Лисовицьке. Недарма тут полював імператор Австро-Угорщини і добув трофейного кабана.

Тяглість традицій болехівського мисливства душив тоталітарний комуністичний режим, але з проголошенням незалежності України болехівські мисливці першими в Україні поставили питання своєї незалежності в рамках УТМР. Одними із перших в області вони зуміли описати свою історію в книзі, яку ми тримаємо в руках. Вихід у світ цієї книги – це початок втілення далекосяжних планів мисливців Болехівщини.
Тож бажаю всім членам дружньої болехівської мисливської громади здійснення мрій!

Михайло Лущак

	ЗМІСТ	
1.	**Історія Болехівського мисливства XIX-початку XX ст. (Проців Олег)**	3
1.2.	**З історії організації мисливської освіти у Болехівській лісовій школі кінця XIX – початку XX ст. (Проців Олег)**	3
1. 3.	**З історії організації Лисовицького мисливського товариства (Проців Олег)**	11
2.	**Мисливська статистика (Проців Олег)**	25
3.	**Надання у користування мисливських угідь у Долинському районі (Кобецький Богдан)**	44
4	**З мисливських архівів Олексія Шкарпетка (Шкарпетко Олексій)**	47
5	**Мемуари та байки Богдана Кобецького (Кобецький Богдан)**	70
6.	**Мої спогади. Полювання з гончими. (Фединчук (Суслик) Василь Михайлович)**	76

1. Історія Болехівського мисливства XIX-початку XX ст.

1.2. З історії організації мисливської освіти у Болехівській лісовій школі кінця XIX – початку XX ст.

З розвитком науково-технічного прогресу у Галичині кінця XIX – початку XX століття зростає роль науки та навчання персоналу, який повинен оволодіти відповідними навиками для повсякденного використання при виконанні своїх професійних обов’язків. Для цього закладаються і використовуються вищі навчальні заклади Австрії, де мала змогу вчитись еліта Галичини, громадяни якої були її підданими. Так, відповідно до Розпорядження міністра рільництва Австрії від 24 лютого 1873 року у Відні створюється Рільнича академія. Відповідно до

статуту Академія готувала управлінців з найвищим рівнем освіти, які могли управляти як приватними, так і державними маєтками, викладачів та вчителів у галузі лісництва та сільського господарства. Зрозуміло, що мова викладання була німецькою, тоді як у Галичині розмовляли українською та польською. Більше того, німецькі слова засмічували польську мисливську та лісову термінологію у науковому та повсякденному вжитку. Тож місцева галицька мисливська еліта була обурена засиллям німецькомовної мисливської термінології у Галичині і для нівелювання цього чинника вирішила видати польський мисливський термінологічний словник.

Головними предметами, які вивчали на лісовому факультеті у Віденській академії були: методологія лісової науки, використання хімічних засобів, догляд за лісами, використання лісів, наука вимірювання деревини (таксація), визначення доходів від лісів та обрахування їх вартості, управління лісовим господарством, охорона лісів з огляду технічного та правового, лісова інженерія, механічна технологія, хімічна технологія, суспільні науки. До теоретичних предметів були віднесені: математика, геодезія, креслення, мінералогія, геологія, ґрунтознавство, кліматологія, загальна ботаніка, фізіологія рослин, загальна зоологія, загальна фізика, загальна хімія, механіка. Допоміжними вважались наука про полювання, будівництво, бухгалтерія, економіка, історія і лісова статистика, законодавство. Важливу роль у цьому процесі починає відігравати і статистика. Зокрема, для узагальнення результатів ведення мисливського господарства у Галичині, починаючи з 1874 року, відповідно до розпорядження Міністерства рільництва Австрії започатковується ведення мисливської статистики, яка включала статистику добутої дичини, чисельність мисливського персоналу, господарські показники, завдані збитки сільськогосподарським угіддям дикими тваринами.

Поступово хвиля лісової науки докотилась і до Галичини. Через рік після організації Рільничої академії у Відні у 1874 році у Львові організовується Вища крайова школа лісового господарства. У перші десятиліття її існування чисельність учнів не перевищувала 50 осіб. Вимоги до абітурієнтів були наступними: вік – 17 років; особи, які успішно закінчили 6 класів гімназії або

реальної школи, приймались до школи без вступних іспитів, інші повинні були їх здати. До вступного екзамену допускались лише абітурієнти, які успішно закінчили щонайменше 4 класи гімназії. Вступні екзамени складались з математики, географії, польської мови. Особи, які закінчили гімназію, приймались одразу на другий курс з умовою, що вони покажуть хороші результати з таких предметів як хімія, геологія, ботаніка, зоологія. Документи для вступу слід було подати до 15 вересня за адресою м. Львів, вул. Святого Марка, 1. У 1910 році термін навчання у школі становив три роки, навчальний рік тривав з 1 жовтня по 31 липня. Навчання було платним (в середньому – 70 крон на місяць). Для порівняння: вартість одного кілограма м’яса у той час складала на Львівському ринку біля 2 крон. Учням, які добре навчались, надавались різні стипендії та допомоги вже через півроку навчання.

У школі за підтримки Галицького мисливського товариства з 1882 року діяв мисливський музей. Серед експонатів була стара зброя різних систем, різні знаряддя для полювання, а саме: сітки, сильця, конфісковані у браконьєрів, а також різні мисливські трофеї. Керівник школи – Генрик Стшелєцький на з’їзді Галицького мисливського товариства відзначав, що мисливство у школі викладається з 1880 року. Не зважаючи на те, що вивчення лісового господарства вимагало багато часу, все ж навіть за відсутності такої дисципліни як «Мисливство» на уроках зоології учні знайомились з мисливським законом, вивчали терміни добування мисливських тварин, заходи по догляду за дичиною, правила поводження зі зброєю.

Після закінчення навчання учні повинні були здати екзамен. На відміну від сучасної освіти закінчення школи не означало автоматичне отримання диплому. Так, у 1900 році кількість професійних працівників, які були зайняті у лісовому господарстві Австрії, становила 36106 осіб, з яких тільки 9816 були дипломованими, а у 1908 році в Австрії мисливським господарством на професійній основі займалось 5374 особи з дипломом і 4595 осіб, які провалили випускний екзамен і не отримали диплом.

З розпадом Австро-Угорської монархії Галичина відходить до Другої Речі Посполитої. В цей час у селі Лукавець Стрийського повіту організовано приватну мисливську школу, де навчання за бажанням учнів тривало від одного до двох років. Після однорічного навчання та успішного складання іспиту випускник отримував професійну кваліфікацію помічника ловчого, а після дворічного – кваліфікацію ловчого. Заслуговує на увагу заохочувальна практика, коли підловчий, відпрацювавши п'ять років за спеціальністю, мав право без додаткового навчання здати відповідний іспит у школі і отримати кваліфікацію ловчого. Місячна оплата за навчання становила 100 злотих, за яких у той час можна було купити близько 50 кг м'яса. Умовою для прийому до мисливської школи була базова освіта претендента (7 класів школи або 4 класи гімназії) та вік від 17 до 25 років.

У 1928 році у Станиславові організовується Станиславівський мисливський інститут, який займався виключно наданням консультативної теоретичної та практичної допомоги власникам мисливських господарств.

Хоча питання відкриття лісової школи у Болехові (Долинський повіт) розглядалось у 1849 році на лісовій секції Львівського господарського товариства, організована вона була лише у 1882 році відповідно до рескрипту Міністерства рільництва Австрії від 2 серпня 1882 року L 9209, а навчання розпочалось 1 жовтня 1883 року. Головною причиною організації лісової школи у Болехові було те, що випускники Львівської вищої лісової школи не хотіли працювати на низьких посадах у лісовому господарстві. Як визначалось у рескрипті, нижча лісова школа у Болехові готувала відповідно до програми і плану навчання молодь на помічників лісничих для роботи в лісовій охороні. Навчались у школі виключно жителі Галичини та Буковини. Але на всю Галичину лише у Болехівській школі та рільничій школі у Дублянах викладалась наука про розведення риби.

У рескрипті визначались предмети навчання, а саме: рахунки (математика) **-** учні повинні були засвоїти додавання цифр у галузі лісництва та мисливства, підбивання матеріальних і грошових активів, ведення бухгалтерських книг,

вміння проведення грошового аналізу з використанням логометричної лінійки. У геометрії вони повинні були засвоїти вимірювання лісосік та деревини, у діловодстві – ведення документації, креслення, нанесення карт, планів, вміння позначити гору, долину на карті. З практичних завдань виділялось закладання лісосік, очистка молодняків, закладання лісових шкілок. Крім того, вивчались лісове та мисливське законодавство, цивільний кодекс. Окремим предметом було мисливство. У першому півріччі проводилась теоретична підготовка у приміщенні школи, а у другому – практична у лісі. Всі предмети викладались польською мовою, але для покращення знань з німецької мови два предмети викладались німецькою.

Керівник школи призначався розпорядженням Галицької дирекції державних лісів і домен, а вчителів на роботу приймав директор школи. Відповідно до затвердженого внутрішнього розпорядку визначалось, що контроль за діяльністю школи здійснює дирекція державних лісів та домен у Львові, а керівник школи підпорядковувався керівнику дирекції лісів. Керуючий дирекцією лісів мав право у будь-який час проінспектувати діяльність школи.

Була затверджена доволі бюрократична процедура для прийому абітурієнтів. Так, відповідно до затверджених правил прийому абітурієнт не молодший 18-ти років повинен був до першого серпня подати документи до Галицького дирекції лісів і домен у Львові, щоб до половини вересня можна було зробити подання до Міністерства рільництва. Претенденти, які хотіли поступити до школи і отримувати стипендію, повинні були долучити до заяви наступні документи:

1. Свідоцтво про народження
2. Свідоцтво повітового лікаря про придатність до лісової служби в горах
3. Довідку про володіння польською і німецькою мовами (письмово й усно)
4. Довідку про успішне закінчення школи
5. Довідка про проходження претендентом хоча б дволітньої практики на лісових роботах
6. Довідка про місце проживання (гміна)
7. Характеристику про моральні якості

8. Довідку про майновий стан (недостатній) у випадку, якщо претендент має намір отримати державну стипендію

9. Довідку від родини або опікунів з зобов'язанням утримувати претендента на протязі 11 місяців.

Крім поданих довідок абітурієнти повинні були ще й скласти екзамен у школі в Болехові або в дирекції лісів у Львові.

Після зарахування до школи кожен учень отримував ліжко у кімнаті, простирадло, подушку, крісло, вішак, миску для вмивання, посуд. Визначалось також місце у їдальні. Питну воду, рушники забезпечували собі самі учні. Місце для вмивання знаходились за навчальним та господарським корпусами.

Також кожен учень повинен був мати власні ніж, ложку та вилку. Інші приладдя для їжі – миски, казанки були власністю школи. Крім того, учні повинні були мати дві різні форми одягу: одну – для навчання, іншу – для практичних занять у лісі, при чому форма для практичних занять у лісі повинна бути такою ж, як і у державних гайових, лише без відповідних службових відзнак. Прати одяг та ремонтувати учні повинні були за свій кошт. Також за власні кошти вони купували свічки чи гас для гасових ламп, зошити, книжки. Однак, з метою покращення матеріального стану учнів за їх роботу у лісі під час практики їм виплачувалась грошова винагорода. В приміщенні інтернату учні самі утримувати чистоту і порядок, прали свій одяг. У школі панували досить демократичні відносини. Так, хоча річний кошторис затверджувався директором школи, але при його складанні дослухались і до думки учнів.

Згідно внутрішнього розпорядку учні під час навчання вставали о шостій годині ранку, а при гарній погоді – о п'ятій, одразу застелювали ліжко, чистили одяг. При холодній погоді учні відразу розпалювали в порядку черги пічку, а тоді вже снідали. На все учням відводилась одна година, після чого вони повинні були пройти у клас і готуватись до навчання. Обід призначався на 12 годину, вечеря – на 7 годину взимку та на 8 годину влітку. В залежності від пори року визначалась і тривалість обіду: влітку на обід виділялось дві години, взимку – лише одна. Причина сезонних розбіжностей була банальною – відсутність у той час

електричного освітлення, а навчання доцільніше та ефективніше було проводити у світловий період доби, не застосовуючи штучного освітлення із свічок чи гасових ламп. Навіть у правилах навчання передбачалось використання для навчання письма та креслення першу половину дня.

Загалом навчання тривало з сьомої години ранку до сьомої години вечора з двогодинною чи годинною перервою на обід. Час з 19.00 до 22.00 учні мали право використовувати на власний розсуд, але, щоб вийти за межі території школи, потрібно було отримати дозвіл керівника школи. Вихідними у школі вважались неділі та великі релігійні свята. У цей день учні були зобов'язані бути присутніми у церкві на Літургії, а також могли вирішувати приватні справи, самостійно виконувати домашнє завдання. Після обіду учні мали право організувати різні розваги: займатись музикою, гімнастикою, грою, стрільбою у тирі.

Проводилась велика робота по навчально-методологічному забезпеченню учнів школи. Так, для випуску навчальної літератури організовувались спеціальні конкурси. Зокрема, в журналі «Сильван» за 1904 рік Дирекція державних лісів у Львові оголосила конкурс на написання підручника для лісової школи у Болехові. Підручник повинен був містити ті предмети, які вивчались у Болехівській лісовій школі. Рукописи приймались до 31 вересня 1906 року. За перше місце була призначена премія у 600 крон, а за друге – 200 крон. Міністерство рільництва у Відні визначало переможця, який крім нагороди повинен був отримати субвенцію для друку підручника за умови, що виправить помилки, на які вкаже Міністерство.

Велика увага приділялась практиці. Для практичних занять по мисливству учням дозволялось навіть мати власну мисливську зброю, яку слід було зберігати у директора школи. Цікавим є той факт, що школа давала не лише практичні навики по роботі у лісі, але й сприяла фізичній формі майбутніх лісників: харчування на практиці для учнів школи було таким же, як для працюючих у лісі. Більше того, при проходженні практики у лісі учні залучались до приготування їжі.

У школі передбачались суворі правила техніки протипожежної безпеки, зокрема, тютюнопаління врегульовувалось окремою інструкцією. Якщо учень захворів, він одразу повідомляв про це керівника школи, який вживав заходів щодо його лікування.

Існували у школі й дисциплінарні приписи. Учні повинні були підкорятись всім вчителям, виконувати їх розпорядження та поважати, добре вчитись. За невиконання дисциплінарних вимог передбачались покарання, про що вівся навіть відповідний реєстр. Серед видів покарань були: догана, особиста розмова («виклик на килим»), сувора догана, домашній арешт на час вихідних, арешт в окремій кімнаті, виключення зі школи. Можливість оскарження покарання не передбачалась. Виключення зі школи за погану поведінку та/чи за невиконання навчальної програми дозволялось лише після погодження з керівником Дирекції лісів у Львові.

По закінченні навчання наприкінці серпня кожного року відбувався публічний екзамен з метою перевірки знань. Слід відмітити, що Австрійське Міністерство рільництва залишало за собою як право, так і обов'язок направити свого представника на екзамен. Особи, які успішно пройшли екзамен, отримували дипломи за підписом перевіряючого з Міністерства. Проте, після здачі випускних екзаменів у серпні учні були зобов'язані у вересні зробити ремонт школи, і лише тоді її покидали.

З відкриттям школи у 1883 році було набрано 15 учнів. За навчання десятьох з них сплачувала держава – від 200 до 250 золотих, тоді як повний курс навчання коштував 300 золотих. Відповідно доводилось доплачувати 50 –100 золотих. Решта 5 учнів мала право навчатись за власні кошти або за кошти інших організацій (майже як сьогодні – державна і платна форма навчання).

У 1908 році відбуваються урочистості святкування 25-річчя лісової школи у Болехові, запрошені випускники школи сплатили за участь у святі по 10 крон. За вказаний період школа переживала свої злети і падіння. Так, чисельність її слухачів у 1908 році скоротилась до 12 осіб. Серед недоліків тогочасні фахівці відзначали, що рівень знань випускників школи не завжди відповідав вимогам

ведення лісового та мисливського господарства, а низький професійний рівень та мала заробітна плата спонукали у нечесний спосіб поповнювати власний бюджет. Проте вже у 1912 році кількість учнів зросла до 18. Крім того, у Болехівській лісовій школі викладали професори зі Львова, зокрема, Вітольд Рошковський, який був не лише професором сільськогосподарського та лісового відділу Львівської політехніки, але й працював у Болехівському надлісництві. Преса відзначала й здобутки учнів школи. Так, у змаганнях зі стрільби у Станиславові 19-20 травня 1928 року, в яких взяло участь 224 особи, учні Болехівської лісової школи – Леон Майер та Дуткевич зайняли перші місця. А керівнику Болехівської лісової школи – Станіславу Томкевичу у 1932 році був вручений Срібний Хрест за заслуги на лісовій ниві.

Традиції Галичини у підготовці кадрів для роботи у лісі продовжуються у Болехові та Львові й сьогодні. Так, у Болехові на цей час успішно працює Прикарпатський лісогосподарський коледж, а у Львові традицію лісової та мисливської освіти підтримує Національний лісотехнічний університет України.

1.3. З історії організації Лисовицького мисливського товариства

Створення мисливських товариств прискорило розвиток мисливства. Вони стали форпостом на шляху дотримання мисливського законодавства та охорони тварин. Заснування мисливського товариства не було складною справою – лише добра воля та солідарність громадян.

Витоки мисливських товариств на Галичині сягають ще 1838 р., часу створення «Міського мисливського товариства» у Львові, яке було представлене купцями та промисловцями, рідше представниками міської інтелігенції, і мало право на полювання у багатьох маєтках біля міста Львова. 1859 року було організоване Лисовицьке товариство, 1876 р. – Мисливське товариство ім. Святого Губерта у Львові. Відповідно до статистичних даних цього товариства, за період з 1897 по 1907 року було добуто 70 оленів, 102 кабани, 390 лисиць, 495 козуль, 4207 зайців, 3000 куріпок.

Засновники товариства розробляли статут та скликали установчі збори, на яких обиралося керівництво, сплачувалися членські внески, які, насамперед, йшли

на преміювання за знищення хижаків, зразкове ведення мисливського господарства і на випуск спеціального мисливського журналу. Мисливський статут мав виражати наступні цілі: солідарну відповідальність за ведення і правила функціонування мисливського господарства, використання членських внесків, встановлення правил полювання для мисливців, які не були членами товариства, визначення порядку проведення полювання для добування дичини власником земельної ділянки, встановлення взаємовідносин між сусідніми господарствами, призначення премій для боротьби з браконьєрством та виявлення осіб, які неналежно вели господарство. Мисливська періодика, видання якої спонсорувало товариство, повинна була представляти статистичні показники зі всіх частин країни, повідомляти про результати полювання та враження від полювань.

Мисливські угіддя, які знаходились у передгір'ї Карпат на межі Стрийського та Долинського повітів біля таких гмін як Танява, Поляниця, Лисовичі, Піла, Болехів, мали добрі природні умови для організації добротного мисливського господарства. Цими угіддями, що віддавна славились своїми розкішними полюваннями, керував з 1851 по 1871 рік тодішній воєнний комендант Львова. Тогочасні хроніки повідомляють про полювання у Болехові Франца Йосифа Габсбурга під час відвідин ним Галичини у жовтні 1851 року, на якому він підстрелив дикого кабана, про його ж полювання 30 жовтня 1852 року у ревірі «Jedlina", який був обгороджений трьома тисячами сажнів сіток. За один день полювання було добуто 8 кабанів, 4 лисиці, 18 козуль, 2 зайці і вальдшнеп. Сам цісар добув 2 кабани та 3 козулі. Напередодні, 15 жовтня 1852 року у цьому ж ревірі у Чертежі відбулось полювання, на якому полковник Вуссін поранив ведмедя, та добути його не вдалось. Через 4 тижні розкладені рештки цього ведмедя було знайдено біля Моршина.

Стимулюючи розвиток мисливства, Львівський комендант стає ініціатором заснування Лисовицького мисливського товариства, яке згодом у пресі відзначалось як одне із найстаріших не лише в Австрії, але й у Європі.

Вибір села Лисовичі, яке знаходиться в двох кілометрах від курорту Моршин, у якості садиби мисливського товариства є невипадковим. Цьому сприяла як сама природа довкола села – ріки, ліси, багаті дичиною, ягодами, грибами, затишні галявини та захищені від вітрів схили, так і пожвавлення у середині XIX століття економічного життя краю – через Моршин, який порівнювали з німецьким Баден-Баденом та чеськими Карловими Варами, та навколишні села була прокладена залізнична лінія. У заможних та знатних громадян монархії з'явився підвищений інтерес до красивих куточків природи коло Моршина, де стало престижним побудувати дачу або віллу. З'явилося дуже багато котеджів з претензійними назвами «Вавель», «Оріон», «Італія», «Європа» та ін. Невдовзі житлові будинки, лікувальні заклади та навіть мінеральні джерела стали власністю окремих приватних осіб, які вивозили гірку сіль і мінеральну воду у США, Англію, Італію, Румунію та інші країни, торгували земельними ділянками, здавали в оренду не тільки землю, але й ліс. Саме географічні та економічні умови стали не останніми чинниками у створенні у Лисовичах мисливського товариства. Мисливські угіддя товариства охоплювали Стрийський та Долинський повіти.

Утворення Лисовицького мисливського товариства датується 1859 роком. Членами цього товариства були найвидатніші мисливці свого часу. Слід відмітити, що лише через двадцять років були утворені інші мисливські товариства по таких повітових містах, як Станиславів, Надвірна, Рогатин, Стрий, Ярослав, Броди, Коломия та багатьох інших. Хоча інші літературні джерела вказують, що Лисовицьке мисливське товариство було утворено не у 1859, а у 1871 році відомим орнітологом графом Казимиром Водзіцьким. Проте, тут швидше всього мова йде про австрійський та польський етап діяльності товариства.

Починаючи з першого дня організації мисливського товариства велись протоколи, завдяки чому ми можемо відтворити славні історії полювань, які проходили на Болехівській землі. В подальшому Лисовицьке мисливське товариство випустило три книги хронік, кожна з яких мала об'єм до однієї тисячі

сторінок. З цих історичних протоколів довідуємось, що у тамтешніх мисливських угіддях полювали військові, австрійські та німецькі аристократи: граф Шлік, князі Шварценберг, Роган, Лобковітц, Пеппенгайм.

З 1871 року, як вже було згадано вище, у Лисовицькому товаристві мисливців головує вже польська аристократія – графи Казимир Водзіцький (голова товариства) і Вацлав Гудетц (заступник голови). Серед засновників Лисовицького товариства 1871 року були також граф Леопольд Стаженьський, граф Станіслав Стадніцький, графи Здіслав і Антоній Денбінські, Владислав Мнішек, граф Альфред Борковський та Юліуш Єловіцький. Граф К. Водзіцький, який добре знався на географічній та кліматичній обстановці даної місцевості, займався вибором місця організації полювань для товариства. Згодом під його егідою утворюється мисливська спілка – так званий «Мисливський закон». У 1877 році він йде з посади керівника товариства і передає правління графу С. Стадніцькому, який з 30 червня 1902 року стає керівником Галицького мисливського товариства. На цій посаді він залишився аж до самої смерті 16 січня 1915 року.

Вдалою виявилась ідея організації випуску мисливських хронік, що належала В. Гудетцу, який, навіть, написав передмову до першої книги німецькою мовою. У цих хроніках велись записи про діяльність, чисельність товариства, хто, де і коли проводив полювання, а також про запрошених у мисливські угіддя гостей. Крім того, хроніки містили детальні описи проведення полювань, добору пораненої тварини і т.п. Мисливські хроніки Лисовицького товариства за 25 річну діяльність (1871-1895 р.р.) складались у томі, який містив 909 сторінок з тиражем 100 екземплярів. До них входили спостереження секретаря товариства у письмовій формі. Якщо товариство поставило собі за мету створити пам’ятку про себе, то без сумніву вона була таким чином дійсно створена.

З перших днів свого існування Лисовицьке товариство встановило підвищені вимоги щодо організації відстрілу дичини. Скажімо, якщо тодішній мисливський закон дозволяв відстрілювати самиць козулі, то відповідно до статуту товариства це заборонялось. Мисливець, який не дотримувався вимог

полювання, встановлених товариством, суворо карався, а його вчинок ставав надбанням громадськості. Так, у хроніках товариства зафіксовано випадок від 1872 року, коли мисливець добув помилково самицю козулі, а не самця. З докором та іронією цей вчинок було засуджено наступною публікацією: «Як жаль, що наша цивілізація ще не дійшла до того, щоб самець виходив до мисливця пана М. у фраці, а його дружина – у суконці. У цьому випадку не трапилось би серед популяції козуль такої трагедії. Сьогодні овдовів чоловік загиблої жінки, і рве на собі роги з розпачу».

Товариство встановило свої спеціальні відзнаки – орден (Geisenorden) трьох ступенів, який мав форму хреста з рисунком козулі та гаслом «Noli me tangere» («Не торкайся до мене»). Вартість ордену становила 10 флоренів. Встановлювалась і особлива форма носіння цього ордену. Так, кавалер, відзначений хрестом І ступеню, був зобов'язаний носити його на грудях лише під час обіду після полювання. Кавалер ордену другого степеню був зобов'язаний носити орден на шиї лише на протязі одного дня полювання. Найвищий орден ІІІ ступеню володар повинен був носити весь сезон полювання.

Як свідчать хроніки, Лисовицьке товариство сприяло активності мисливського життя. Полювання відбувались дуже часто і будь-якої пори року. Так, у протоколі полювання від 10 березня 1864 року обліковано 3 добуті козулі, протокол від 6 серпня 1864 року свідчить про добутих козулю та двох лисиць. Кабанів добувалось порівняно небагато: 8-20 за рік, а козуль – до 30. Оленів в цих роках не добували. З 1851 по1871 рік добуто 7 ведмедів, 7 рисів, 11 вовків.

Збереглась рукописна книга про історію Лисовицького мисливського товариства у період з 1859 по 1871 рр. («Lisowitzer Jagd-Protokoll»), де описано визначне полювання Франца Йозефа І 30 жовтня 1851 року, коли за один день було добуто 18 козуль, 4 лисиці, 8 кабанів, 2 зайці і 1 вальдшнепа. На пам'ять цісар посадив дуб на місці, де добув кабана.

Однією з великих заслуг у діяльності Лисовицького мисливського товариства став музей мисливських трофеїв, який функціонував у Болехові з 1860

по 1914 рік, та був відомим у всій Європі. На жаль, під час Першої світової війни музей пограбували російські війська.

Лисовецьке товариство мало оригінальний статут, згідно з яким кількість його членів не могла перевищувати 14 «товаришів». А за поданням п. Гулімки 1893 року чисельність членів товариства не повинна була перевищувати дванадцяти осіб у наступні 6 років оренди мисливських угідь.

В лавах товариства панувала сувора дисципліна та високий рівень мисливської етики. Так, у випадку смерті керівника товариства або будь-яких непередбачуваних обставин інші члени товариства повинні виконувати всі зобов’язання, які на себе взяло Лисовицьке мисливське товариство.

Що стосувалось оренди, то за колегіальним рішенням товариства можна було передати у користування ревір (наприклад, ревір «Дольжка», який орендувало товариство для директора Становського з його товаришами).

Лисовицьке мисливське товариство пропонувало також певний регламент голосування при прийнятті до своїх лав нових членів. По-перше, голосування за прийняття у члени товариства відбувалась таємно картками та це право мали тільки присутні на зборах товариства. По-друге, голосування вважалось дійсним лише за наявності на зборах 9 членів товариства. У випадку відсутності цієї кількості осіб на протязі цілого сезону полювання голосування переносилось на наступний сезон, а необхідна для прийняття рішення чисельність присутніх на зборах членів зменшувалась до семи осіб. Кожен з голосуючих віддавав голос за одного із представлених кандидатів. Обраною вважалась особа, яка отримала більшу кількість голосів. Порожні картки зараховувались до загальної кількості голосів. Якщо з першого разу не було обрано члена товариства, то переголосування відбувалось між кандидатами, які отримали найбільшу кількість голосів. Коли ж два кандидати отримали однакову кількість голосів, кидався жереб, за яким визначали переможця, що отримував право бути членом Лисовицького мисливського товариства.

Жорстка дисципліна стосувалась і фінансових питань, особливо наповнення бюджету товариства. Скажімо, членські внески повинні були сплачуватись до 1

вересня кожного року. У випадку їх невчасної оплати винний сплачував 5 золотих за кожен просрочений місяць. Починаючи з 1 березня 1873 року новоспечені члени товариства сплачували лише 50 золотих вступних за користування майном товариства.

До 1 березня нікому із членів товариства не дозволялось запрошувати гостей. У 1878 році була схвалена пропозиція К. Водзіцького, щоб кожному члену товариства за погодженням із керівництвом можна було запросити гостя, який за кожен день полювання повинен сплатити 5 золотих. Згодом за поданням п. Борковського ухвалено рішення, що у подальшому гості платитимуть по 10 золотих у день, а коли гість полює замість відсутнього члена товариства, то тоді полювання для гостя відбувається безплатно. Проте вже з 27 січня 1890 року жоден з членів товариства не мав права замість себе призначати іншу особу на полювання, це можна було зробити лише з дозволу керівника полювання.

За поданням члена товариства п. Гулімки у 1893 році ухвалено додатковий пункт до діючих правил полювання: якщо керівник товариства на розіслані на полювання запрошення не отримав відповіді мисливця, то це трактувалось як відмова від полювання. У цьому контексті варто згадати смішну історію, що трапилась перед осіннім полюванням 1878 року. 14 жовтня 1878 року голова товариства призначив полювання у Лисовичах, але сам не приїхав, передорučивши керівництво полюванням своєму заступнику – п. Бзовському. Причиною його відсутності стала молода дружина, яка не відпустила мисливця на полювання. Члени товариства сприйняли таку поведінку керівника з великою іронією, назвавши його «дороговказом, який показує дорогу, але сам нікуди не їде». Більше того, лунали заклики запровадити целібат не лише для церкви, але й для членів Лисовицького мисливського товариства.

Для наповнення бюджету товариства була введена оплата за добуту у Лисовицьких мисливських угіддях дичину. Так, на зборах було вирішено, що члени товариства сплачують за шкіру лисиці по 2 золотих, а за поданням К. Водзіцького прийнято наступне рішення про подальшу сплату членами

товариства за добуту у мисливських угіддях малу козулю 4 золоті, велику – 6 золотих.

Згодом відміняються правила від 7 грудня 1871 року, в яких визначаються ціни за добування диких тварин, за винятком визначених цін для ведмедя, дикого кота, рися, вовка, і в подальшому встановлюється ціни за добутих мисливських тварин відповідно до ринкових (базарних) цін.

Витратні статті теж перебували під жорстким контролем. Будь-яке питання грошових розходів товариства приймалось та контролювалось його членами. Так, у 1874 році було прийняте рішення найняти за винагороду заприсягненого лісничого для охорони дичини в ревірах товариства. Віце-голова товариства повинен був визначити суму заробітної плати згідно до фінансового стану товариства. Двом лісовим сторожам у Лисовичах платили по 25 золотих, а на лісову охорону виділили 95 золотих.

24 січня 1879 року на зборах товариства було ухвалено безпрецедентне рішення: за поданням п. Борковського вирішено не сплачувати звичайної зарплати лісничим із Болехова та Таняви у сумі 100 золотих у цьому році по причині занедбання ними своїх обов’язків та прийняти лісника для допомоги Івасю Парандзею – єгерю з Таняви. Оскільки товариством була визначена винагорода за добування хижаків, то покараним лісничим ухвалили сплатити лише гонорар за добутих хижаків. Починаючи з 1 березня 1885 року для мотивації охоронців їм сплачували відповідну нагороду при затриманні браконьєра.

Товариство мало право позичити гроші на полювання у себе: якщо на організацію полювання забракло коштів, то їх можна було взяти з бюджету наступного року.

Перлиною діяльності Лисовицького мисливського товариства була благочинність. Щороку у літній період, як випливає з інформації керівника товариства – графа К. Водзіцького, товариство безоплатно надає будинок для відпочинку дітей на канікулах.

Треба відзначити, що перший мисливський закон у Галичині, який врегульовував питання проведення полювання, був прийнятий у 1875 році. До

того часу при проведенні полювань мисливці застосовували звичаєві норми або застосовували аналогічні норми інших країн. Лисовицькі хроніки подають нам унікальний матеріал, з якого можна довідатись про еволюцію мисливських норм і правил. Крім того, варто знати, який вклад у розвиток цих правил внесло саме товариство та які традиції та звичаєві норми при цьому були адаптовані.

З огляду на ухвалені Лисовицьким мисливським товариством рішення видно, що за основу береться висока мисливська етика, турбота про безпеку мисливців та наповнення бюджету товариства. Наведемо такий приклад ухвалених рішень: Кожен учасник полювання, який сходить з номерів, повинен відразу вийняти патрон із рушниці або тримати рушницю відкритою. Порушення цих вимог каралось штрафом у сумі 5 золотих; для збереження сил під час полювання мисливці, які мали перший номер, на наступний раз отримували останній; 25 листопада 1872 року ухвалено рішення – заборонити мисливцям, що стоять на номерах, курити сигарети або файки; не керівник товариства, а керівник полювання повинен мати середній номер при постановці на стрілкову лінію.

Були передбачені товариством правила полювання у складних метеорологічних умовах. Так, при великих завірюхах, коли погано проглядається знак, що оголошує мисливцям про початок нагінки, цей сигнал подавався пострілом, а у нагінці повинно бути щонайменше 35 нагіничів.

Ряд правил Лисовицького мисливського товариства стимулював влучність пострілів та недопущення підранків. У листопаді 1873 року було прийняте рішення платити за промах по орябку 10 центів (0.1 золотого) штрафу. По кабанах було дозволено стріляти лише кулями. За кожен постріл картеччю передбачався штраф у розмірі 2 золотих. 20 жовтня 1878 року було ухвалено рішення сплатити штраф – 2 золоті за відстріл самки тетерука, а 21 жовтня – рішення, що за пораненого зайця мисливець повинен сплатити штраф у розмірі 20 центів.

У багатьох рішеннях Лисовицького мисливського товариства проглядається любов до природи та шанобливе ставлення до тварин. Беручи до уваги велику кількість хижаків (рисі та вовки) у Лисовицьких угіддях, члени товариства ухвалили зменшити термін полювання до 30 січня.

Як ми вже зазначали, товариство забороняло полювати на самиць козулі. У випадку нерозпізнання мисливцем самиці козулі його сусідові дозволялось тихим голосом вигукнути: «Рогач». Якщо по помилці все ж буде відстріляно самицю, то відповідальність несла особа, що стріляла. Інше правило попереджало, що за добування козулі, яка станом на 15 січня не має року, слід було заплатити 15 золотих штрафу.

Правила товариства регулювали також відносини між мисливцями у суперечках про добуту дичину. Так, всі роги козуль, добутих членами товариства, зберігались у спеціальній кімнаті і забрати їх можна було після закінчення часу оренди мисливських угідь товариством. У Хроніках знаходимо також опис події на полюванні, коли рись була добута двома мисливцями: поранена секретарем товариства та добита гостем Владиславом Мнішеком. Конфлікт був вирішений наступним чином: шкіра рисі залишається власністю товариства до часу, поки воно не буде ліквідоване, і лише тоді В. Мнішек стане власником цієї шкіри, оплативши 20 золотих.

На самих полюваннях панувала не лише дисципліна, але й сувора звітність мисливців перед секретарем товариства. Кожен член товариства повинен був кожен день звітуватись по кому він стріляв, що добув і скільки зробив пострілів. За невиконання цієї вимоги передбачався штраф у розмірі 1 золотий.

Існуючі об’єктивні умови – відсутність на той час мисливського законодавства, спонукали членів Лисовицького мисливського товариства писати свої правила полювання. І слід віддати їм хвалу за те, що при написанні цих норм вони керувались високими моральними засадами по відношенню до людей, тварин, природи.

Полювання в Галичині мало давні й міцні традиції. Воно вважалось промислом або розвагою, що складається з пошуку, переслідування та добування здобичі. Здебільшого мисливці Лисовицького товариства полювали заради трофеїв, головною ознакою яких була демонстрація сили, розмірів або величі переможеного звіра. Це підкреслювало вміння мисливця перехитрити дикого звіра, обійти його і здобути.

Мисливські угіддя Лисовицького мисливського товариства забезпечували оптимальну чисельність мисливських тварин на своїх територіях, тобто, максимальну кількість особин конкретного виду мисливських тварин (з урахуванням їх статевого та вікового складу), при якій в мисливських угіддях на певній території забезпечується їх нормальне існування без виснаження кормових ресурсів і заподіяння значної шкоди лісовому, сільському та іншому господарству. Про це свідчать дані про результати полювань в мисливських угіддях товариства (Лисовичі, Болехів, Танява).

Товариство провело на відведеній йому ділянці колосальну організаційну роботу. Адже, коли воно взяло у свої руки мисливське господарство на даній території, площа якої становила 30 тис. моргів, то на ній майже нічого не було. Хроніки Лисовицького товариства (заснування 1871 року) повідомляли, що успадковані мисливські угіддя від попередніх німецьких власників були дуже бідні на мисливські тварини. Проте вже 27 листопада 1871 року товариство організувало перше полювання в урочищі «Замчиська», на якому було проведено 7 нагінок і добуто 2 лисиці та 6 зайців. Ретельний секретар зафіксував 17 пострілів, що вважалось загалом серед мисливців поганим результатом.

Потужними стараннями товариства з 1871 по 1877 рік поступово збільшується чисельність мисливських тварин, що зазначає у своїх спогадах А. Мнішек (з 1903 року головний редактор друкованого органу Галицького мисливського товариства – журнал «Ловець»), перечислюючи чисельність добутої за шестирічний період дичини: рись – 1, вовків – 7, дикий кіт – 1, кабани – 33, самці козулі – 95, козуль – 15, лисиць – 108, зайців – 234, орел – 1.

Варто зазначити, що всі наступні статистичні дані та звіти подаватимуться за кожні 6 років, оскільки відповідно до Мисливського закону від 1897 року мисливські угіддя надавались у користування саме на такий термін.

За наступних шість років існування товариства (1877-1883) було добуто 2 рисі, 51 кабан, 261 козулю, 134 куниці, 281 зайців, що значно перевищує зазначені попередні результати. Слід відзначити, що добрі спогади про полювання у Лисовицькому мисливському товаристві залишали гості, запрошені на

полювання. Так, у журналі «Ловець» запрошений на полювання у січні 1881 року у Лисовицькі мисливські угіддя К. Бжозовський опублікував наступні спогади: «Завдяки гостинності членів Лисовицького товариства, я був запрошений на полювання в Лисовицьких угіддях. Нехай Бог Вам заплатить за Вашу працю та гостинність. Лише перебуваючи на полюванні в Лисовичах, я відчув як у моїх жилах потекла мисливська кров. Я полював у різних частинах світу: і в Лівані, і на Балканах, і на Родопі, але полювання в Лисовичах мені сподобалось найбільше … за наше автентичне польське полювання».

За третій шестилітній період (1883-1889) існування Лисовицького товариства було добуто 5 ведмедів, 2 рисі, 2 вовки, 2 диких коти, 113 кабани, 281 козулі в тому числі 9 самиць, 230 лисиць, 4 куниці, 446 зайців. Згодом А. Мнішек назве цю шестирічку «золотим віком» мисливського товариства. Пік діяльності товариства ознаменовується зміною його голови: граф Стадніцький складає з себе повноваження керівника товариства і передає їх Владиславу Бзовському.

Як показує знаменита лисовицька хроніка, в період 1882–1893 рік добуто 10 ведмедів, 6 рисей, 4 вовки, 500 лисиць, майже 300 кабанів, 600 козуль та 900 зайців.

Четверте шестиріччя існування товариства (1889-1895) знаменують дві події: 21 січня 1891 року керівництво товариства бере у свої руки граф Стефан Шембека та надзвичайно високі за даними журналу «Ловець» мисливські результати, а саме: відбулось 104 полювання, на яких було добуто 5 ведмедів, 4 рисі, 5 диких котів, 4 вовки, 188 кабанів, 317 самців козулі, 4 самичок козулі, 314 лисиць, 16 куниць, 6 видр, 3 борсуки, 4 норки, 6 тетеруків, 206 орябків, 233 вальдшнепи.

Підсумовуючи діяльність Лисовицького мисливського товариства за 24 роки (1871-1895), можна побачити її солідні результати: відбулось 422 полювання, на яких було проведено 13043 постріли. У цих полюваннях було добуто 10 ведмедів, 9 рисей, 10 диких котів, 13 вовків, 385 кабанів, 933 самців козулі, 38 самичок козулі, 786 лисиць, 1401 зайців, 21 куницю, 6 видр, 3 борсуки, 4 норки.

Проте у природі за цей період відбуваються несприятливі процеси – з Лисовицьких угідь практично з 1895 року зникає ведмідь та рись. Так, у 1898 році було добуто дві останні особини рисі. На зменшення популяції ведмедя значно вплинуло його беззастережне винищення по всіх Карпатах. І лише після Першої світової війни стараннями приватних латифундій Сколе та Велдіжа у наших Карпатах знову з'явились рисі та ведмеді.

У перших роках XX століття в Лисовицьких угіддях починають добувати оленів, оскільки попередні хроніки 1871-1894 р.р. у результатах полювань в мисливських угіддях Лисовицького товариства (Лисовичі, Болехів, Танява) про добування оленя не згадують. А вже, скажімо, у 1900 році під час риковища граф С. Стадніцький добув першого оленя, а всього за 7 років (1900-1907) було добуто 13 самців.

Майже кожної шестирічки змінюється керівництво товариства. 29 лютого 1896 року складає з себе повноваження голови товариства С. Шембек, якого на посаді змінює Юліуш Бєльський. А вже у 1902 році і він полишає свій пост, а на його місце було обрано графа Ю. Тарновського, з 1910 по 1913 рр. керівником стає Я. Горійський, а перед самою війною – знову Юліуш Бєльський. Проте діяльності Лисовицького мисливського товариства це не заважає. Більше того, у 1895-1914 роках товариство веде просто таки зразкове мисливське господарство. Чисельність дичини збільшується до такої міри, що вона навіть починає завдавати шкоди лісу. Влада вимагає від товариства зменшити її чисельність. Саме тому сьома шестирічка (1907 – 1913) відзначається активними полюваннями: добуто 105 кабанів, 51 олень самець, 50 оленів самиць, 6 голів оленя молодняку, 244 козуль, 196 лисиць, 279 зайців, 2 куниці, 230 вальдшнепів. Відповідно до статистичних даних самого товариства за період з 1897 по 1907 рік добуто 70 оленів, 102 кабани, 390 лисиць, 495 козуль, 4207 зайців, 3000 куріпок.

З вибухом у 1914 році Першої світової війни всі досягнення товариства перетворюються в порох. Війна знищила гарний мисливський будинок із рідкісними мисливськими трофеями, які збирались 42 роки та значно зменшила популяцію мисливських тварин. Жорстокі бої точаться і в Карпатах, тому

починаючи з осені 1914 року та у 1915–1916 рр. полювання у Лисовичах вже не відбуваються. Діяльність мисливського товариства тимчасово завмирає.

Війна спровокувала жахливі наслідки для мисливських угідь. Спустошені браконьєрами, обпалені війною, майже без дичини Лисовицькі угіддя викликають серед мисливців глибокий смуток. 24 січня 1917 року голова Лисовицького мисливського товариства скликає на нараду своїх членів, але їх відгукується небагато. І все ж головний редактор «Ловця» – А. Мнішек з оптимізмом та надією описував ці події: хоча у Лисовичі не їдуть стрільці, бо там немає дичини, проте вони вчать нас терпеливості, гартують дух у молодих мисливців. На його думку, природжений мисливець, в якому жевріє хоча б іскра святого мисливського полум'я, потрапивши хоча б раз у Лисовичі, роздмухає її в ясний вогонь. Визнаючи велич Лисовицьких мисливських угідь, А. Мнішек називає Лисовицькі ліси великою і дуже капризною пані, яка, однак, своїх обранців нагороджує дуже щедро, по-королівському. Тільки ніхто не знає, коли до неї завітає великий день.

З розпадом Австро-Угорської монархії і утворенням у 1918 році Республіки Польща товариство береться до активної роботи. Вже у 1921 році чисельність дичини у Лисовичах відроджується та досягає довоєнного рівня. У цьому році відзначається також 50 років існування товариства, урочистості відбуваються у Болехові. Мисливська статистика Лисовицького товариства пишається результатами полювань за цей період: добуто 10 ведмедів, 11 рисей, 12 диких котів, 14 вовків, 818 козуль, 50 самців оленів, 80 самичок оленів, 1755 самців козулі, 52 самичок козулі, 1542 лисиці, 2424 зайців, 42 куниці, 6 видр, 4 норки, 5 борсуків, 47 тетеруків, 926 орябків, 2 качки.

У 1929 році державна дирекція лісів Львова нараховувала найбільшу популяцію ведмедів, а саме: у Болехівському надлісництві – 2 гол., Делятинському – 1, Дорівському – 1, Гринявському – 13, Ясенівському – 8, Перегінському – 15 , Порогівському – 5, Явірницькому – 15, Лисовицькому – 2, Лоп'янському – 7, Микуличанському – 3, Поляницькому – 6, Рафайлівському -10, Солотвино Мізунському – 6, Суходілському – 12, Татарівському – 5,

Ворохтянському – 8, Зеленському – 3. Чисельність дикого кота у Лисовицькому надлісництві становила 3 голови.

2. Мисливська статистика

Статистичні матеріали щодо чисельності мисливських тварин та чисельність їх добування дають змогу об'єктивно оцінити ефективність ведення мисливського господарства у Галичині XIX – XX ст.

Насамперед для проведення порівняльного аналізу стану мисливства у різні періоди у Долинському районі слід зазначити, що площа Долинського повіту у кінці XIX століття (2472 км^2 у 1888 році) відрізняється від сучасної площі Долинського району, яка на сьогодні разом з територією Болехівської міської ради становить 1548 км^2, а площа мисливських угідь Долинської та Болехівської міської ради становить 114 тис. га. Для чистоти експерименту порівняння проводиться з розрахунку на одну тисячу квадратних кілометрів.

При проведенні порівняння добутих мисливських тварин слід відзначити, що на даний час добувається більше зайців, диких качок та лисиць. Такої дичини, яка добувалась за часів Галичини – орябок, вальдшнеп, дикі гуси, ведмідь, куниця, тхір, видра, дикий кіт, борсук на даний час взагалі не добувається.

Порівняльна таблиця чисельності добутої дичини в 1888 та 2010 р. р. на території сучасного Долинського району та Болехівської м/р

	1888рік	Добування голів на 1 тисячуківдратних кілометрів (площа	2010 рік	Добування голів на 1 тисячу ківдратних кілометрів (площа	(+ -) 2010 рік до 1888 року	%

		2472 км²) у 1888 році		1548 км²) у 2010 році		
Олень	5	2,0	4	1,6	-1	80
Козуля	145	58,7	17	6,9	-128	12
Кабан	76	30,7	5	2,0	-71	7
Заєць	189	76,5	354	143,2	165	187
Орябок	169	68,4	0	0	-169	-
Вальдшнеп	41	16,6	0	0	-41	-
Дикі гуси	1	0,4	0	0	-1	-
Дикі качки	13	5,3	277	112,1	264	2131
Ведмідь	2	0,8	0	0,0	-2	-
Вовк	0	0	0	0	0	
Лисиця	88	35,6	91	36,8	3	103
Куниця	9	3,6	0	0	-9	
Тхір	3	1,2	0	0	-3	
Видра	5	2,0	0	0	-5	
Дикий кіт	1	0,4	0	0	-1	
Борсук	2	0,8	0	0	-2	

Інші дані показують теж цікаву інформацію про співвідношення добування мисливської дичини за один рік на однаковій площі територія угідь Лисовицького мисливського товариства (кінець XIX ст., площа 15 тис. га) та на території Долинського району та Болехівської м/р (XXI ст., площа 114 тис. га).

Середні показники добування дичини за рік в період 1871-1894 р.р. у Лисовицькому мисливському товаристві та на території Долинського району та Болехівської м/р у період 2000-2010 р.р.

	Голів на території Лисовицького товариства (15 тис. га)	На території мисливських угідь Долинського району та Болехівської (м/р)

		Площа 114 тис. га)
Ведмідь	0,4	0
Рись	0,4	0
Дикий кіт	0,4	0
Вовк	0,5	0
Кабан	15	3,8
Олень	0	1,4
Лисиця	30	91
Козуля	38	5,2
Заєць	66	354
Тетерук	1,2	0
Орябок	22	0
Вальдшнеп	21	0
Куниця	1	0

Результати аналізу просто шокуючі. Хоча площа мисливських угідь Лисовицького мисливського товариства була у десять разів меншою, але майже всі показники з добування мисливських тварин були вищими ніж по сучасному Долинському району та Болехівській міській раді.

Підтверджують ці дані ліміти добування та фактичний показник добутих копитних тварин у розрізі користувачів мисливських угідь району у період 2000-2010р.р.

ДП «Болехівський лісгосп»

	Ліміт добування			Кількість добутих тварин			% добування		
	Олень	Козуля	Кабан	Олень	Козуля	Кабан	Олень	Козуля	Кабан
2000	-	-	3	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	5	-	-	-	-	-	-
2002	-	-	3	-	-	-	-	-	-
2003	-	2	3	-	-	-	-	-	-
2004	-	1	3	-	-	-	-	-	-

2005	2	2	3	-	-	-	-	-	-
2006	2	2	3	-	-	-	-	-	-
2007	2	5	4	-	-	-	-	-	-
2008	3	5	4	-	-	-	-	-	-
2009	2	4	4	-	2	-		50	
2010	2	14	5	-	-	-	-	-	-
2013	-	9	8	-	-	-	-	-	-
2014	2	6	6	1	5	1	50	83	17
Всього	**15**	**50**	**54**	**1**	**7**	**1**	**6**	**14**	**11**

Болехівська організація МО УТМР

	Ліміт добування			Кількість добутих тварин			% добування		
	Олень	Козуля	Кабан	Олень	Козуля	Кабан	Олень	Козуля	Кабан
2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	-	1	-	-	1	-	-	100	
2002	-	2	-	-	2	-	-	100	
2003	-	3	2	-	3	1	-	100	50
2004	-	3	1	-	3	0	-	100	0
2005	-	3	1	-	3	1	-	100	100
2006	-	3	1	-	3	0	-	100	0
2007	-	3	1	-	3	1	-	100	100
2008	-	3	1	-	3	1	-	100	100
2009	-	4	-	-	3	-	-	75	
2010	-	10	2	-	5	-		50	0
2013	-	15	2	-	7	-	-	46	0
2014	-	14	1	-	4	1	-	29	100
Всього	**--**	**64**	**12**	**-**	**40**	**5**	**-**	**62**	**42**

Всього по Долинському районі та Болехівській м/р

	Ліміт добування			Кількість добутих тварин		
	Олень	Козуля	Кабан	Олень	Козуля	Кабан
2000	-		3	-		
2001	-	1	11	-	1	1
2002	-	4	9	-	3	1
2003	1	5	9	0	3	3
2004	2	5	12	1	4	3
2005	4	6	12	1	4	5
2006	5	8	10	2	5	3
2007	5	10	14	2	5	6
2008	9	11	26	2	5	9
2009	8	16	19	2	10	6
2010	9	39	33	4	17	5
2013	10	45	40	6	27	18
2014	11	44	38	8	40	32
Всього	**64**	**194**	**236**	**28**	**124**	**92**

Відсоток використання ліміту по Долинському району та Болехівській міській раді			
Рік	Олень	Козуля	Кабан
2000	-	-	-
2001	-	100	9
2002	-	75	11
2003	-	60	33
2004	50	80	25
2005	25	67	41
2006	40	63	30
2007	40	50	42
2008	22	45	34

2009	25	63	31
2010	44	44	15
2013	60	60	45
2014	72	91	39
Всього	**44**	**64**	**40**

Більше того, на даний час в Івано-Франківській області не облікується такий вид дичини як лось, тоді як у 1991 році в області їх нараховували 38 голів, в тому числі: у Болехівському держлісгоспі – 6 голів.

Використання мисливського фонду підприємств об'єднання «Прикарпатліс» у порівнянні з державними підприємствами управління лісового та мисливського господарства було дещо вищим. Зокрема, у 1991 році було добуто 22 голови оленя, 29 гол. козулі та 29 гол. кабана, тоді як у 2013 році держлісгоспи управління добули лише 8 оленів, 21 козулю, 24 кабани. Застосовувалась промислова форма добування дичини, якої на даний час немає.

Чисельність дичини (гол.)

2004 р.						
Підприємство	Копитні	Олень	Лань	Козуля	Муфлон	Кабан
Болехівський ДЛГ	386	94		193		99
Вигодський ДЛГ	603	223		181		199
Болехівське УТМР	95			87		8
Долинське УТМР	212			126		86
Всього по області	7201	**1508**	**52**	**4041**	**65**	**1484**

2005 рік						
Підприємство	Копитні	Олень	Лань	Козуля	Муфлон	Кабан
Болехівський ДЛГ	401	95	0	202	0	104
Вигодський ДЛГ	614	227		182		205
Болехівське УТМР	107			98		9

Долинське УТМР	216			128		88
Всього по області	**7593**	**1570**	**48**	**4256**	**66**	**1589**

2006 рік						
Підприємство	Копитні	Олень	Лань	Козуля	Муфлон	Кабан
Болехівський ДЛГ	420	98		208		114
Вигодський ДЛГ	683	243		215		225
Болехівське УТМР	129			117		12
Долинське УТМР	216			128		88
Всього по області	**7682**	**1599**	**48**	**4318**	**30**	**1623**

2007 рік						
Підприємство	Копитні	Олень	Лань	Козуля	Муфлон	Кабан
Болехівський ДЛГ	478	103		259		116
Вигодський ДЛГ	716	253		232		231
Болехівське УТМР	140			128		12
Долинське УТМР	216			128		88
Всього по області	**8028**	**1610**	**48**	**4568**	**43**	**1691**

2008 рік						
Підприємство	Копитні	Олень	Лань	Козуля	Муфлон	Кабан
Болехівський ДЛГ	485	204		189		92
Вигодський ДЛГ	748	263		246		239
Болехівське УТМР	139			128		11
Долинське УТМР	216			128		88
Всього по області	**8215**	**1740**	**42**	**4614**	**28**	**1711**

2009 рік				
Підприємство	Копитні	Олень	Козуля	Кабан

Болехівський ДЛГ	401	99	212	90
Вигодський ДЛГ	461	270	249	241
Болехівське УТМР	157	0	143	14
Долинське УТМР	272	0	188	84
Всього по області	**10368**	**1659**	**4811**	**1865**

2010 рік				
Підприємство	Копитні	Олень	Козуля	Кабан
Болехівський ДЛГ	435	92	254	89
Вигодський ДЛГ	780	273	261	246
Болехівське УТМР	175	0	154	21
Долинське УТМР	292	0	196	96
Всього по області	**11489**	**1719**	**5139**	**2092**

2011 рік				
Підприємство	Копитні	Олень	Козуля	Кабан
Болехівський ДЛГ	444	84	262	98
Вигодський ДЛГ	805	281	269	255
Болехівське УТМР	188	0	163	25
Долинське УТМР	356	0	227	129
Всього по області	**9393**	**1723**	**5303**	**2234**

2012 рік				
Підприємство	Копитні	Олень	Козуля	Кабан
Болехівський ДЛГ	408	78	242	78
Вигодський ДЛГ	727	241	230	241
Болехівське УТМР	202	0	163	32
Долинське УТМР	309	0	227	111
Всього по області	**9289**	**1398**	**5327**	**2082**

2013 рік				
Підприємство	Копитні	Олень	Козуля	Кабан
Болехівський ДЛГ	381	73	237	71
Вигодський ДЛГ	607	227	218	162
Болехівське УТМР	210	0	177	33
Долинське УТМР	352	0	216	136
Всього по області	**8804**	**1413**	**5153**	**2082**

2014 рік				
Підприємство	Копитні	Олень	Козуля	Кабан
Болехівський ДЛГ	362	74	240	48
Вигодський ДЛГ	629	222	231	176
Болехівське УТМР	262		217	45
Долинське УТМР	352		224	128
Всього по області	**1605**	**296**	**912**	**397**

Порівнюючи сучасний стан чисельності поголів'я копитних видів дичини у Болехівському та Вигодському держлісгоспах з 90-ми роками XX століття, констатуємо, що їх щільність залишилась на одному рівні. На третину зменшилась площа, на якій ведеться мисливське господарство, і пропорційно зменшилась чисельність дичини.

Таксація в розрізі підприємств об'єднання «Прикарпатліс»

на 1991 рік

Назва лісокомбінату	Олень	Козуля	Кабан	Зубр	Лань	Муфлон	Лось	Білка	Заєць	Вовк	Лисиця	Рись
Болехівський лісокомбінат	109	285	131				6	368	309	5	38	1

Назва лісокомбінату	Рись	Ведмідь	Дикий кіт	Борсук	Куниця	Чорний тхір	Видра	Глухар	Орябок
Болехівський лісокомбінат	1	15		7	76		6	64	298

Назва лісокомбінату	Глухар	Орябок	Тетерев	Сіра куріпка
Болехівський лісокомбінат	63	306	0	205

Аналізуючи динаміку чисельності козулі на території мисливських угідь підприємств об'єднання «Прикарпатліс» з 1971 по 1991р.р., спостерігаємо зростання поголів'я на 23% (з 3030 голів у 1971 р. – до 3745голів у 1991 р.). За даний період чисельність козулі у Болехівському лісокомбінаті збільшилась на 32%, тоді як у Вигодському зменшилась на 32%.

Динаміка чисельності козулі в розрізі підприємств об'єднання «Прикарпатліс» (1971-1991 р.р.)

Назва лісокомбінату	**1971**	**1975**	**1976**	**1977**	**1978**	**1979**	**1980**	**1981**	**1982**	**1983**	**1984**	**1985**	**1986**	**1987**	**1988**	**1989**	**1990**	**1991**
Болехівський лісокомбінат	216	135	138	145	156	206	211	179	181	193	193	206	197	208	207	207	204	285

З 1969-1991 р.р. чисельність оленя в мисливських угіддях підприємств об'єднання «Прикарпатліс» збільшилась з 1588 гол. у 1969 році до 2150 гол. у 1991 році, що становить 35%. За цей же період чисельність поголів'я оленя у Болехівському лісокомбінаті збільшилась з 52 до 109 голів, а у Вигодському – з 150 до 284 гол.

Динаміка чисельності оленя (1969-1991 р.р.)

	1969	1970	1971	1973	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Болехівський ЛК	52	64	46	51	50	51	52	69	79	81	72	73	77	77	89	87	85	88	80	78	109

З 1971 по 1991 р.р. чисельність ведмедя у мисливських угіддях підприємств об'єднання «Прикарпатліс» зменшилась з 213 до 187 голів. В той же час у Болехівському лісокомбінаті його чисельність збільшилась на 3 голови (з 12 до 15), а у Вигодському лісокомбінаті – на 6 голів (з 36 до 42).

Динаміка чисельності ведмедя (1971-1991 р.р.)

	1971	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Болехівський лісокомбінат	12	10	10	14	18	18	12	12	12	13	13	14	14	15	15	15	15	15

У 1991 році на підприємствах об'єднання «Прикарпатліс» працювало 9 інженерів-мисливствознавців, один іхтіолог, 15 старших єгерів та 66 єгерів. У Болехівському та Вигодському лісокомбінатах працювали по одному інженеру-мисливствознавцю та відповідно – чотири та три єгері.

Кадрове забезпечення ведення мисливського господарства у 1991 році

Назва лісокомбінату/Посада	Старший інженер	Інженер	Іхтіолог	Старший єгер	Єгер
Болехівський лісокомбінат		1		1	3

У 2013 році у Болехівському ДЛГ працювали 1 мисливствознавець та чотири єгері, а у Вигодському ДЛГ – 1 мисливствознавець та 6 єгерів.

Виписка з статистичного звіту – форма (2-тп мисливство) за 2013 рік

Користувач	облікова к-сть штатних працівники, зайняті в мисливс. г-ві, осіб		
	всього	у т.ч. мисливствознавці	у т.ч. штатні єгері
Болехівський ДЛГ	5	1	4
Вигодський ДЛГ	7	1	6
Болехівське УТМР	2		2
Долинське УТМР	4		4
Ів.Франківська область: всього	**89**	**8**	**69**

Проведення таксацій

Проведення таксацій у Болехівському первинному колективі дає нам змогу об'єктивно оцінювати роботу мисливців.

Дата проведення таксації	4.11.1970 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	1250
що становить	16,8 %
Щільність зайця на 100 га становить	2,16 гол
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	2
Оленів	0
Кабанів	12
Козуль	109
Куниць	30
Куріпок	70
Тетеруків	15
Рябчиків	30
Лисиць	70
Вовків	4

Дата проведення таксації	6.09.1971 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	1200
що становить	16,1 %
Щільність зайця на 100 га становить	4,7
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	4
Оленів	
Кабанів	35
Козуль	127
Куниць	45
Куріпок	85
Тетеруків	42
Рябчиків	
Лисиць	120
Вовків	0

Дата проведення таксації	8.02.1972 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	2040
що становить	27,3 %
Щільність зайця на 100 га становить	4,23
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	3
Оленів	
Кабанів	17
Козуль	76
Куниць	40
Куріпок	65
Тетеруків	21
Рябчиків	
Лисиць	95
Вовків	2

Дата проведення таксації	8.02.1972 року

Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	
що становить	
Щільність зайця на 100 га становить	4,12
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	2
Оленів	
Кабанів	5
Козуль	15
Куниць	35
Куріпок	25
Тетеруків	10
Рябчиків	80
Лисиць	80
Вовків	2

Дата проведення таксації	10.09.1972 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	1700
що становить	18,2
Щільність зайця на 100 га становить	4,27
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	2
Оленів	
Кабанів	7
Козуль	52
Куниць	45
Куріпок	50
Тетеруків	25
Рябчиків	100
Лисиць	90
Вовків	0

Дата проведення таксації	11.04.1977 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527

лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	1640
що становить	22
Щільність зайця на 100 га становить	3,08
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	3
Оленів	1
Кабанів	6
Козуль	9
Куниць	35
Куріпок	55
Тетеруків	14
Рябчиків	65
Лисиць	65
Вовків	0

Дата проведення таксації	28.12.1977 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	1940
що становить	26
Щільність зайця на 100 га становить	3,57
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	3
Оленів	1
Кабанів	9
Козуль	12
Куниць	47
Куріпок	75
Тетеруків	15
Рябчиків	60
Лисиць	80
Вовків	2

Дата проведення таксації	8.03.1978 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827

Таксацію проведено на площі га	1860
що становить	25
Щільність зайця на 100 га становить	2,18
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	3
Оленів	
Кабанів	4
Козуль	6
Куниць	37
Куріпок	45
Тетеруків	8
Рябчиків	50
Лисиць	50
Вовків	4

Дата проведення таксації	15.10.1978 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	1700
що становить	23
Щільність зайця на 100 га становить	4,58
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	3
Оленів	3
Кабанів	12
Козуль	10
Куниць	50
Куріпок	60
Тетеруків	18
Рябчиків	70
Лисиць	60
Вовків	3

Дата проведення таксації	12.02.1979 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	1950

що становить	26,2
Щільність зайця на 100 га становить	2,17
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	5
Оленів	1
Кабанів	7
Козуль	6
Куниць	35
Куріпок	45
Тетеруків	5
Рябчиків	60
Лисиць	55
Вовків	4

Дата проведення таксації	10.10.1979 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	7479
В тому числі поле га	2527
лісу га	827
Таксацію проведено на площі га	1950
що становить	26,2
Щільність зайця на 100 га становить	330 гол
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	6
Оленів	2
Кабанів	10
Козуль	10
Куниць	35
Куріпок	55
Тетеруків	15
Рябчиків	60
Лисиць	65
Вовків	5

Дата проведення таксації	20.11.1981 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	663
В тому числі поле га	453
лісу га	210
Таксацію проведено на площі га	155
що становить	23,4
Щільність зайця на 100 га становить	4,52 (30 гол.)
На мисливських угіддях обліковано	

Ведмедів гол	
Оленів	
Кабанів	2
Козуль	3
Куниць	7
Куріпок	50
Тетеруків	15
Рябчиків	5
Лисиць	13
Вовків	7

Дата проведення таксації	30.10.1983 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	663
В тому числі поле га	453
лісу га	210
Таксацію проведено на площі га	155
що становить	23,4
Щільність зайця на 100 га становить	4,2
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	
Оленів	
Кабанів	3
Козуль	4
Куниць	9
Куріпок	40
Тетеруків	5
Рябчиків	8
Лисиць	10
Вовків	4

Дата проведення таксації	6.10.1987 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	4391
В тому числі поле га	2513
лісу га	795
Таксацію проведено на площі га	1387
що становить	31,6
Щільність зайця на 100 га становить	5,6 гол
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	0
Оленів	3
Кабанів	9

Козуль	22
Куниць	43
Куріпок	120
Тетеруків	5
Рябчиків	35
Лисиць	85
Вовків	6

Дата проведення таксації	10.10.1988 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	4391
В тому числі поле га	2513
лісу га	795
Таксацію проведено на площі га	1387
що становить	31,6
Щільність зайця на 100 га становить	5,6 гол
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	0
Оленів	4
Кабанів	14
Козуль	28
Куниць	45
Куріпок	150
Тетеруків	0
Рябчиків	40
Лисиць	40
Вовків	7

Дата проведення таксації	23.01.1992 року
Закріплені угіддя первинного колективу	№ 2
Загальна площа га	4391
В тому числі поле га	2513
лісу га	795
Таксацію проведено на площі га	1387
що становить	31,6
Щільність зайця на 100 га становить	57 гол
На мисливських угіддях обліковано	
Ведмедів гол	
Оленів	2
Кабанів	10
Козуль	18
Куниць	14

Куріпок	
Тетеруків	
Рябчиків	
Лисиць	
Вовків	

3. Надання у користування мисливських угідь у Долинському районі

До 1990 року площа мисливських угідь наданих підприємствам виробничого об'єднання «Прикарпатліс» у користуванні становила 501,7 тис. га. В тому числі, Болехівському лісокомбінату надано 31,6 тис. га, Вигодському лісокомбінату – 61,6 тис. га.

Із здобуттям Україною у 1991 році незалежності нова влада у 1996 р. реорганізовує мисливське господарство у Долинському районі шляхом перерозподілу мисливських угідь. Так, відповідно до рішення Івано-Франківської обласної ради від 25.12.1996 року «Про надання в користування мисливських угідь області» на території Долинського району Вигодському держлісгоспу було надано у користування 58,1 тис. га мисливських угідь, Болехівському держлісгоспу – 20,2 тис. га, Болехівській МО УТМР – 13,9 тис. га, Долинській райраді УТМР – 22,2 тис. га, Калуському держлісгоспу – 4,8 тис. га. Всього у цьому році на території Долинського району було надано у користування мисливських угідь площею 119,2 тис.га.

Термін користування мисливськими угіддями для всіх користувачів складав 15 років – мінімально визначений законом термін. Якщо врахувати, що площа Долинського району та Болехівської міської ради складає 154,8 тис. га, то площа мисливських угідь району складала лише 77% від загальної площі. Слід відмітити, що у розвинутих країнах Європи співвідношення мисливських угідь до загальної площі є набагато вищим. Зокрема, у Німеччині – 90%

Територія Долинського району та Болехівської міської ради була поділена на 9 ревірів. Болехівський та Вигодський держлісгоспи користувались мисливськими угіддями, що знаходились на території їх землекористування. За Долинською районною радою Українського товариства мисливців та рибалок

було закріплено 22,2 тис. га мисливських угідь, які були поділених на три мисливські ревіри з межами:

1.Від межі з Львіською областю дорогою Велика Тур'я – Долина до села Рахиня, від села Рахиня дорогою Рахиня-Надіїв до межі з Рожнятівським районом та вздовж межі землекористування Калуського держлісгоспу (Брошнівського та Болохівського лісництв), далі межею з Калуським районом до кордону з Львівською областю. Загальна площа ревіру складала 5,9 тис. га, в тому числі: 4,6 тис. га лісових та 1,3 тис. га польових угідь.

2.Дорогою Велика Тур'я-Рахиня до м. Долини і далі дорогою до с.Тяпче, від с.Тяпче рікою Свіча до межі з Львівською областю. Загальна площа ревіру складала 8,6 тис. га, в тому числі: 3,5 тис. га лісових та 5,1 тис. га польових угідь.

3. Від м. Долини залізницею до с. Раків до межі з Рожнятівським районом, межею району до с. Підліски та по контуру лісових насаджень Вигодського ДЛГ до р. Мізунька, вздовж річки Мізунька за залізницею до м. Долини. Загальна площа ревіру складала 7,7 тис. га, в тому числі: 1,8 тис. га лісових та 5,9 тис. га польових угідь.

За Калуським держлісгоспом були закріплені мисливські угіддя, що знаходились на територіях Брошнівського та Болохівського лісництв Калуського лісгоспу та відносились до території Долинського району. Загальна площа ревіру складала 4,6 тис. га. Всі угіддя знаходились на території лісу.

Болехівській міській раді міської організації Українського товариства мисливців та рибалок було надано мисливські угіддя площею 13,9 тис. га, поділені на три ревіри з межами:

1. Від межі з Львівською областтю дорогою Моршин-Болехів та Болехів-Тисів до села Тисів, від с.Тисів контуром лісових насаджень до с. Церківна, далі дорогою Церківна-Витвиця-Гошів вздовж ріки Свіча до межі з Львівською областю. Загальна площа ревіру складала 9,1 тис. га, в тому числі: 2,0 тис. га лісових та 7,1 тис. га польових угідь.

2. Від межі з Львівською областю дорогою Моршин-Болехів, дорогою Болехів-Тисів та межею між Паляницьким та Болехівським лісництвами до межі з

Львівською областю. Загальна площа ревіру складала 4,8 тис. га, в тому числі: 4,4 тис. га лісових та 0,4 тис. га польових угідь.

3. Від м. Долини вздовж залізниці до р. Мізунька і вздовж ріки Мізунька до лісових насаджень Вигодського держлісгоспу та контуром цих насаджень до дороги Витвиця-Слобода Болехівська, далі цією дорогою до траси Долина-Гошів до м. Долини. Загальна площа ревіру складала 3,5 тис. га, в тому числі: 2,5 тис. га лісових та 1,0 тис. га польових угідь.

Термін користування мисливськими угіддями відповідно до рішення Івано-Франківської обласної ради від 25.12.1996 року «Про надання в користування мисливських угідь області» для всіх користувачів мисливських угідь Долинського району та Болехівської міської ради закінчився у 2011році. Тому у 2012 році прийнято ряд рішень, відповідно до яких надаються у користування мисливські угіддя на території Долинського району. Зокрема, ДП «Болехівський лісгосп» надано у користування – 20338,0 га, Болехівській міській організації УТМР – 9446,7 га, ДП «Вигодський лісгосп» – 44923,9 га, Долинській районній організації УТМР – 13033,3 га. Загальна площа наданих у користування мисливських угідь склала 84741,9 га. Площа мисливських угідь склала лише 56,7% від всієї площі Долинського району та Болехівської міської ради. На відміну від попереднього рішення обласної ради, в якому межі мисливських угідь визначались природними границями, у 2012 році мисливські угіддя надавались у користування у межах великих користувачів земельних ділянок, що значно зменшило площу мисливських угідь району, а також гальмувало ефективне ведення мисливського господарства.

Відповідно до рішення Івано-Франківської обласної ради «Про надання в користування мисливських угідь Долинській районній організації УТМР» від 07.09.2012 № 650-17/2012 надано мисливські угіддя площею 13033,3 га терміном на 15 років. Мисливські угіддя знаходяться на території Міжрічанської сільської ради – 1946 га, Підберезької с/р – 624 га, Великотур’янської с/р – 1810 га, Белелеївської с/р – 1422 га, Тростянецької с/р – 2138 га, Солуківської с/р – 416 га, Яворівської с/р – 30 га, Рахинської с/р – 639 га, Надіївської с/р – 835 га, Раківської

с/р– 1409 га, Оболонської с/р– 708 га, Малотурянської с/р– 494га, Княжолуцької с/р– 562,3 га

На 15 років надані мисливські угіддя ДП «Вигодський лісгосп» загальною площею 44923,9 га відповідно до рішення від 07.09.2012 № 640-17/2012 «Про надання в користування мисливських угідь ДП «Вигодський лісгосп» на території держлісфонду наступних лісництв: Бескидське л-во – 5912 га, Бистрівське – 5861га, Вишківське – 4692,4 га, Ільмянське – 2806,9 га, Людвиківське – 4381,3 га, Мало-Турянське – 1636,5га, Мізунське – 3672,2 га, Свічівське –5965 га, Слобідське – 2758 га, Собольське – 2386,6 га, Солотвинське – 713 га, Шевченківське – 4133 га.

На 15 років надані мисливські угіддя Болехівській міській організації УТМР загальною площею 9446,7 га відповідно до рішення від 07.09.2012 № 640-17/2012 «Про надання в користування мисливських угідь Болехівській міській організації УТМР», а саме: ДП «Болехівський лісгосп» – 4685 га, Долинського спеціалізованого агролісгоспу – 1199 га, Міжрічанської с/р – 590 га, Тисівської с/р – 1601,7 га, Гузіївської с/р – 613 га, Болехівської міської ради – 758 га.

На такий же термін надані мисливські угіддя ДП «Болехівський лісгосп» загальною площею 20338,0 га відповідно до рішення від 07.09.2012 р. № 637-17/2012 «Про надання в користування мисливських угідь ДП «Болехівський лісгосп» на території держлісфонду наступних лісництв: Сукільське л-во – 3535 га, Козаківське л-во – 4162 га, Поляницьке л-во – 3761 га, Витвицьке л-во – 4220 га, Церківнянське л-во – 4660 га.

4. З мисливських архівів Олексія Шкарпетка

Ведення мисливського господарства в Радянському Союзі велось за плановим принципом. Практично вся робота мисливців фіксувалась в актах, планах, довідках. Тож завдяки прискіпливості багатолітнього керівника Болехівського первинного колективу Долинської районної ради УТМР О.

Шкарпетка, який зберіг архів товариства починаючи з 1965 року, ми маємо змогу використовуючи історичні джерела, проаналізувати діяльність товариства.

Гортаючи сторінки справ, обираємо найцікавіші матеріали, які проілюструють історію Болехівської МО УТМР. Вже мало хто знає, що мисливську вогнепальну зброю в Радянському Союзі можна було купити лише будучи членом одного із дозволених владою мисливських товариств. Органи внутрішніх справ (міліція) дозволи не видавали. Не потрібно було й багатьох довідок від лікарів, сейфів тощо. Але в середині 70-их років ситуація змінилась. На мисливські організації був покладений обов’язок допомогти владі зареєструвати всіх власників мисливської зброї. Так, Долинська райрада УТМР листом від 4.02.1976 року № 31 повідомляла, що відповідно до наказу райвідділу міліції та на виконання Постанови Ради Міністрів СРСР № 646 проводиться реєстрація мисливської зброї. Тому всім мисливцям Болехівської УТМР потрібно було провести реєстрацію зброї 7-8 лютого 1976 року у Долинському відділі міліції. При собі слід було мати паспорт, мисливський квиток, дві фотографії без головного убору, оплатити 3 рублі за кожну рушницю. Згодом влада ситуацію зі зброєю ще більше взяла під контроль через обов’язкове пломбування всіх рушниць, які були у мисливців. Так, листом від 5.02.1981 року № 11 Долинська райрада УТМР зобов’язала мисливців Болехівського колективу прибути 8 лютого 1981 року в клуб мисливців, де представник міліції буде пломбувати рушниці.

Крім регулювання використання зброї, тогочасна радянська влада ще й регулювали використання патронів. Тож Долинська орагнізація УТМР листом від 26.07.1973 року № 273 повідомляла, що відповідно до рознарядки можна було отримати патрони та наочну агітацію. За наочну агітацію потрібно було зібрати кошти: фотосувенір коштував 2 крб. 12 коп,, плакат – 15 коп., значок УТМР – 15 коп. Крім того, реалізовуючи патрони, товариство «вбивало двох зайців»: їх могли придбати лише ті первинні осередки, які повністю сплатили членські внески.

Велике значення в організації управління товариством займали перевірки. Так, Долинська організація УТМР листом від 10.07.1973 року № 227 вдруге

повідомляла Болехівський первинний осередок про те, що з 18 по 28 липня 1973 року Республіканська рада УТМР буде проводити перевірку. Для успішного проходження перевірки Болехівському первинному осередку необхідно було виконати всі вимоги мисливського законодавства щодо ознакування аншлагами території мисливських угідь закріплених за Болехівським первинним осередком. Існувала навіть загроза, що при виявленні порушень первинний колектив на рік буде позбавлений полювання. Також Долинська організація УТМР листом від 4.12.1974 року повідомляла, що обласна організація УТМР буде проводити перевірку щодо підгодівлі дичини. Тож всі колективи були зобов'язані представити акти заготівлі та викладки кормів.

Широко заохочувався й такий метод перевірки, як перевірка виконання соціалістичних зобов'язань. Так, у 1977 році між Болехівським первинним колективами – першим та другим, було укладено договір про соціалістичне змагання. На себе колективи брали зобов'язання перевиконати певні роботи на 110-150%, ніж це було передбачено планом.

З метою впливу на виконання плану всі первинні мисливські колективи у Долинському районі Долинська УТМР листом від 15.05.1971 року вимагала на загальних зборах колективу обговорити роботу колективу, випустити на другий квартал стінгазету, копію якої представити у райраду до 1 червня 1971 року.

Листом від 10.07.1972 року № 227 Долинська райрада УТМР звернулась до Болехівського первинного осередку з вимогою пояснити, чому не виконано розпорядження щодо представлення сатиричної газети.

Однією з найактуальніших проблем мисливських товариств після організації полювань є сплата членських внесків. Долинська УТМР листом від 15.05.1971 року вимагала на загальних зборах колективу обговорити роботу колективу і суворо попереджала про те, що багато мисливців не сплатили членські внески. Аналогічний лист від Долинської організації УТМР прийшов 26.03.1973 року, в якому вимагалось провести роз'яснювальну роботу серед мисливців, які не сплатили членські внески, а таких нараховувалось у Болехівському первинному колективі аж 32. Також Долинська організація УТМР

листом від 15.11.1987 року повідомляла, що згідно статуту УТМР кожен член повинен сплатити членські внески до 1 січня. Однак, в Долинській районній організації УТМР оплата членських внесків складала лише 20 %. На місця слались листи, що мисливці, які не сплатять внески, не будуть допускатись до полювань на лисицю.

Крім сплати членських внесків листом від 10.07.1972 року № 227 Долинська райрада УТМР вимагала посилити роботу з рибалками-аматорами щодо вступу в УТМР. У листі йшлось про те , що рибна ловля без квитка УТМР відповідно до законодавства заборонена. Вступний внесок для рибалок становив 5 крб., річний – 4 крб., бланк квитка – 40 копійок. Серед пунктів, перелічених у листі, було вказано, що у період з 15 липня по 10 серпня 1973 року необхідно провести рейди по боротьбі з браконьєрством на території озер біля села Міжріччя. При складанні протоколу упродовж трьох днів доповідати Долинській райраді УТМР. Слід було залучити членів УТМР до рейдів, що зараховувались як трудоучасть. Відмічалось, що за домовленністю з «Союздруком» для Болехова виділено 7 примірників журналу «Охота и охотничье хозяйство». Однак, отримання коштів УТМР не було самоціллю. Так, Долинська районна організація УТМР повідомила Болехівську первинну організацію УТМР, що відповідно до постанови обласної Ради УТМР від 19 грудня 1970 року в 1971 році заборонено приймати нових членів. Лише в окремих випадках дозволялось це робити на заміну вибувших.

Історичні джерела свідчать, що з метою створення сприятливих умов для розведення мисливських птахів та продуктивності рибного господарства Івано-Франківський обласний виконавчий комітет ухвалив рішення від 17 серпня 1970 року № 363 «Про заборону мисливства на ставках державних рибгоспів» відповідно до положень документа на три роки було заборонено проведення полювання на всіх ставках Долинського району крім рибцеху «Човгани». У 1971 році Долинська райрада УТМР листом № 362 повідомила своїх членів, що у мисливському сезоні 1971 року полювання на пернату дичину розпочнеться у суботу, 7 серпня 1971 року, о 18 годині і закінчиться 28 листопада 1971 року о 12 годині дня. У подальшому полювання буде продовжуватись в суботу з 16 години

до 12 години в неділю. Мисливцям, які проігнорували трудоучасть, полювання було заборонено. Для колективу Болехівського УТМР місце проведення полювання було визначено на ставках у селі Міжріччя. Мисливців заохочували прибути 7 серпня на 14, 30.

Слід відмітити, що завдяки трудоучасті заготовлялось багато кормів. Так, 25 серпня 1971 року складено акт про те, що в 1971 році за трудоучасті мисливців Болехівського первинного колективу заготовлено 250 кормових віників, заложено 7 солонців, 6 годівниць для куріпки, заготовлено 300 кг сіна, організовано 2 рейди з відстрілу бродячих собак. Листом від 14.03.1973 року Долинська УТМР зобов'язала голову Болехівського первинного колективу негайно рознести всі корми та одночасно зробити фотографії і вислати до Долинської організації УТМР для оформлення стенду.

Про співпрацю Болехівського первинного колективу мисливців з Стрийською районною радою УТМР свідчить той факт, що листом болехівчани просили сусідів видати відстрілочні на зайця у районі села Криве на 27-28 грудня 1980 року.

З метою організації проведення таксації Долинська райрада УТМР листом від 16.12.1977 року № 236 зобов'язала провести таксацію тварин із залученням до цього всіх мисливців, а листом від 19.01.1978 року № 12 Долинська райрада УТМР зобов'язала всіх мисливців пройти інструктаж-техмінімум. До листа додавались питання, на які необхідно було відповісти, а також графік складання техмінімуму. Листом від 30.07.1977 року № 90 Долинська райрада УТМР зобов'язала всіх мисливців пройти щеплення від бруцельозу, сибірської виразки. Більше того, мисливці, які не пройдуть щеплення, не будуть допущені до полювання.

Мисливці Болехівського первинного колективу вперше в Україні проклали шлях до відокремлення від Долинської районної організації УТМР. Цьому питанню було присвячено багато публікацій у періодичній мисливській пресі. Так, Болехівська міська організація УТМР утворилась на базі Болехівської первинної організації й перейшла на самостійний баланс 15.10.1992 р. і зареєстрована

Болехівською міською радою народних депутатів рішенням № 560 від 15.10.1992 р. Головними натхненниками відокремлення були О. Шкарпетко, Б. Кобецький і С. Єфіменко, які чотири місяці оббивали пороги кабінетів в Івано-Франківську, Долині, Болехові. Слід відмітити, що у 1992 році мисливські угіддя складали 13500 га.

Після реєстрації організація отримала право самостійно формувати мисливський бюджет і його використовувати. Місцева влада після перереєстрації Болехівської МО УТМР у 1995 році допомогла отримати земельну ділянку площею 2 га на якій після меліорації було на одному гектарі було організоване кормове поле. Інша частина була непридатна для вирощення сільськогосподарських культур. Тож на ній організували став. Власних вільних коштів товариство не мало, щоб організувати стави, тож спонсорами виступили: директор цегельного заводу О. Петрів, а також члени товариства – О. Миленький та З. Пигич. До слова, став було вирито за тиждень. В подальшому для регулювання рівня води був побудований шлюз та запущено мальок.

На полюванні у Міжріччі. Третій став

День рибалки 2006 рік

Урожай 2006 року. З мисливського ставу взяли перший вилов.

Після відокремлення Болехівського товариства УТМР від Долинської райради УТМР лісничий Роман Лучинський надав під офіс кімнату в старому приміщенні Болехівського лісництва. У цьому приміщенні товариство пропрацювало до 1994 року, а тоді голова міста Болехів Ольга Мельникович надала товариству земельну ділянку, а мисливці Єфіменко, Соболь, Кобецький та Левчук в рахунок заборгованості по заробітній платі придбали металічний вагончик площею 36 $м^2$. Цій фінансовій операції сприяли Тадей Гльошко та Зіновій Пигич. Встановлено вагончик в лютому 1994 року. На наступний рік мисливці обгородили територію та зробили благоустрій. Вагончик прослужив товариству до 2015 року, до часу побудови сучасного клубу, і за непотрібністю його було продано, а кошти витрачено на погашення боргів, які виникли через будівництво.

Цікаво, що будівництво сучасного будинку Болехівської МО УТМР було розпочато в 2012 році, а вже 5 вересня 2015 р. встановлено дах і поставлено символічну квітку. Варто знати, що деякі будівельні роботи взяли на себе й члени товариства. Так, в будівництві брали активну участь сорок членів товариства. Особливо на будові відзначились Гербель П.П., Риндзак Б.Й., Довбенюк М.В., Федишин М., Дяків М.М., Латик О.О., Шкарпетко В.О., Косик В.М., Вінтоняк Л.С.

М., Дяків М.М., Латик О.О., Шкарпетко В.О., Косик В.М., Вінтоняк Л.С.

Всього будівництво тривало 6 років. Його головним ініціатором був В. Фединчук (Суслик), який звернувся до голови Всеукраїнської ради УТМР Миколи Степановича Шуляра. На його прохання Микола Степанович розпорядився виділити Івано-Франківській обласній раді УТМР кредит. Розпоряджався цими коштами сам голова М. Лущак, так як всю закупівлю будівельних матеріалів він проводив особисто. Після зведення капітального будинку залізний вагончик став непотрібним і його продали, а кошти пішли на погашення кредиту. Більше того, щоб погасити кредит товариство змушене було продати автомобіль «Нива» за 30 тис. грн. Тож до 2019 року всі борги товариства, які використали на будівництво сучасного офісу, були погашені. Поступово були закуплені меблі, чучела та інше

офісне приладдя. Було обгороджено та проведено благоустрій території. Більше товариство кредитів не бере, а на банківському рахунку зберігається біля 100 тис. грн. Тож стабільний фінансовий стан товариства дав змогу випустити й цю книгу.

Перший будинок, де проводили засідання мисливці близько 100 років тому.

Заводчик лягавих собак дратхар Шкарпетко Володимир Олексійович та призи його собак.

Голова Болехівської МОУТМР Кобецький Богдан Тадейович та заводчик російських гончих Фединчук (Суслик) Василь Михайлович. Нагороди вихованців Фединчука В.М.

Мисливські дискусії перед засіданням президії.

Відпочинок мисливців після президії в будинку Болехівської міської організації УТМР, побудованої за кошти мисливців та грошової допомоги голови Всеукраїнської ради УТМР Шуляра Миколи Степановича.

Своєю самостійністю організація завдячує багатолітньому члену Болехівської організації УТМР О. Шкарпетку. За його авторства опубліковано багато статей у багатьох мисливських часописах, які стосуються історії відокремлення. У журналі «Мисливець і рибалка» № 5-6, 1996 року вийшла його стаття «Як ми відділялись». У ній піднімались проблеми, з якими зіткнулась новоспечена структура. В статті автор критикує Долинську райраду УТМР за те, що вона збирає членські внески, закуповує корми, які не доходять до болехівчан. І хоча на початку 1992 року 102 болехівські мисливці одноголосно поставили на загальних зборах питання про вихід з підпорядкування Долинської організації УТМР, остання чинила шалений опір. Однак, статут було затверджено, власний рахунок у банку відкрито, печатку виготовлено. Знайшлось й приміщення для офісу. Відокремлення від Долинської організації УТМР дало позитивні результати, так як чисельність мисливців зросла до 154 членів. Річний прибуток у 1995 році склав 190 млн. крб, з них обласній УТМР перераховано 23,3 млн. крб. Відмічалось, що за цей період значно посилилась робота з виявлення браконьєрів:

вилучено 9 рушниць. У липні 1995 року Болехівська первинна організація УТМР була перейменована на Болехівську міську організацію, при якій створено три первинні організації. Головною проблемою для колективу залишалось те, що Болехівська міська організація не мала закріплених мисливських угідь.

Слід відмітити, що після отримання Болехівського первинним колективом самостійності його ініціатор отримує посаду у керівництві товариства. Так, відповідно до наказу Івано-Франківського обласного мисливсько-риболовного виробничого об'єднання від 15 грудня 1992 року № 86 «Про прийом на роботу звільненого голови і бухгалтера Болехівської первинної організації УТМР» Шкарпетка О.В. працевлаштовано на роботу на 0,5 ставки головою Болехівського первинного колективу. Крім того, О. В. Шкарпетка 21 червня 2001 року, як члена ревізійної комісії Івано-Франківської обласної організації УТМР, за вагомий особистий внесок у відтворенні й охороні фауни та з нагоди 80-річчя заснування УТМР нагородили грамотою Голови президії Всеукраїнської ради. У 2006 році він був нагороджений грамотою Болехівської УТМР за багаторічну сумління працю та збереження традицій і надбань в галузі мисливства, а 2 липня 1972 року – за активну участь в розвитку мисливського господарства на честь 50-річчя УТМР грамотою Долинської організації УТМР.

У статті «Нам самостійність тільки сниться», яка вийшла 31 грудня 1994 року у газеті «Джерело», Дмитро Гайовий вказував, що після того, як Болехів отримав статус міста обласного підпорядкування, багато міських структур запалились ідеєю отримати аналогічний статус від обласного керівництва. Автор відзначав, що мисливці Болехівщини створили окремий осередок і намагаються відокремитись від Долинської районної ради УТМР. Але для повноцінного ведення мисливського господарства організації первинного осередку є замало. Необхідно, щоб Івано-Франківська обласна рада перезакріпила за ними мисливські угіддя. Не вирішивши це питання на обласному рівні, Болехівський осередок УТМР вирішив надрукувати власні відстрілочні картки. Але такі дії були засуджені обласним начальством. Щоб зрушити це питання з місця, на початку грудня 1994 року в Народному домі голова Болехівського осередку

УТМР Богдан Кобецький провів загальні збори мисливців за участю 157 мисливців. Усі виступаючі висловились за від'єднання від Долинського УТМР мотивуючи це тим, що матеріальні і фінансові ресурси залишуться у Болехів, і це буде мати позитивний вплив на мисливство. Присутній на зборах голова обласної УТМР вказав, що це питання надання у користування мисливських угідь потрібно вирішувати у законний спосіб, а саме – на сесії обласної ради.

Із запровадженням у 1996 році посвідчення мисливця державного зразка для багатьох мисливців відпала потреба бути членом мисливського товариства, щоб полювати. Такий підхід, як зазначив у статті «Дикие охотники» Олексій Шкарпетко, негативно позначився на веденні мисливської галузі, зокрема й на Болехівщині. Наприклад, в таких селах, як Поляниця, Бубнище, Буковець, Козаківка, Сукель, Церківна, Станківці, Слобода Болехівська, Лужки, Липа і Кальна проживають 60 мисливців, які не входять у жоден мисливський колектив. По Івано-Франківській області лише за рік після того, як право полювання відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 780 від 20.07.1996 року надавалось особам, які отримали посвідчення мисливця державного зразка, а не за членськими квитками УТМР, чисельність членів обласної УТМР зменшилась на 1018 чоловік.

Галузь мисливства, як і інші галузі економіки, базується на плануванні. Архіви п. О. Шкарпетка дали можливість зазирнути не лише до планування та діяльності Болехівського первинного колективу мисливців, але й зрозуміти функцій, які вони виконували. З матеріалів бачимо, що велика увага приділялась агітації та пропаганді, яка в радянські часи базувалась на ідеологічних принципах й у своїй риториці ніколи не забувала вихваляти принципи соціалістичного виробництва.

Плани робіт низового колективу мисливців Болехівської УТМР

На 1967 рік	
Назва міроприємств	План
Числилось членів товариства на 01.01.1967 р.	
Прийняти в члени товариства	25
Зібрати членських внесків	

Провести загальних зборів мисливців	2
Прочитати лекцій на мисливські і рибальські теми	2
Провести бесід на мисливські та рибальські теми	2
Провести вечорів запитань та відповідей на мисливські теми	1
Організувати кутків мисливця	1
Остовбити закріплену ділянку	1
Заложити сільників	25
Збудувати кормушок для звірів	5
Збудувати кормушок для сірих куріпок	
Заготовити сіна кг.	
Заготовити кормових віників штук	500
Заготовити зерновідходів кг.	
Заготовити жолудів кг.	
Посадити топінамбура	
Провести таксацій на закріпленій ділянці	2
Провести організованих виїздів по боротьбі з браконьєрством	5
Організувати відстріл хижаків, бродячих собак	4

На 1970 рік	
Назва міроприємств	План
Числилось членів товариства на	
Прийняти в члени товариства	6
Зібрати членських внесків	
Провести загальних зборів мисливців	2
Прочитати лекцій на мисливські і рибальські теми	2
Провести бесід на мисливські та рибальські теми	2
Провести вечорів запитань та відповідей на мисливські теми	1
Організувати кутків мисливця	1
Остовбити закріплену ділянку	
Заложити сільників	10
Збудувати кормушок для звірів	10
Збудувати кормушок для сірих куріпок	10
Заготовити сіна кг.	1000
Заготовити кормових віників штук	1500
Заготовити зерновідходів кг.	
Заготовити жолудів кг.	500
Посадити топінамбура	0,05 га
Провести таксацій на закріпленій ділянці	2
Провести організованих виїздів по боротьбі з браконьєрством	2
Організувати відстріл хижаків, бродячих собак	25 бродячих собак та 50 сірих ворон

На 1971 рік	
Назва міроприємств	План
Числилось членів товариства на 01.01.1972 р.	
Прийняти в члени товариства	
Зібрати членських внесків	328
Провести загальних зборів мисливців	2
Прочитати лекцій на мисливські і рибальські теми	2
Провести бесід на мисливські та рибальські теми	6
Провести вечорів запитань та відповідей на мисливські теми	1
Організувати кутків мисливця	1
Остовбити закріплену ділянку	2
Заложити сільників	7
Збудувати кормушок для звірів	8
Збудувати кормушок для сірих куріпок	3
Заготовити сіна кг.	870
Заготовити кормових віників штук	1700
Заготовити зерновідходів кг.	300
Заготовити жолудів кг.	100
Посадити топінамбура	
Провести таксацій на закріпленій ділянці	2
Провести організованих виїздів по боротьбі з браконьєрством	2
Організувати відстріл хижаків, бродячих собак	2

На 1972 рік	
Назва міроприємств	План
Числилось членів товариства на 01.01.1972 р.	99
Прийняти в члени товариства	4
Зібрати членських внесків	103
Провести загальних зборів мисливців	2
Прочитати лекцій на мисливські і рибальські теми	2
Провести бесід на мисливські та рибальські теми	7
Провести вечорів запитань та відповідей на мисливські теми	1
Організувати кутків мисливця	1
Остовбити закріплену ділянку	
Заложити сільників	15
Збудувати кормушок для звірів	5
Збудувати кормушок для сірих куріпок	2
Заготовити сіна кг.	1200
Заготовити кормових віників штук	3500
Заготовити зерновідходів кг.	210
Заготовити жолудів кг.	300

Посадити топінамбура	
Провести таксацій на закріпленій ділянці	2
Провести організованих виїздів по боротьбі з браконьєрством	4
Організувати відстріл хижаків, бродячих собак	2

На 1973 рік	
Назва міроприємств	План
Числилось членів товариства на	
Прийняти в члени товариства	10
Зібрати членських внесків	
Провести загальних зборів мисливців	6
Прочитати лекцій на мисливські і рибальські теми	10
Провести бесід на мисливські та рибальські теми	16
Провести вечорів запитань та відповідей на мисливські теми	2
Організувати кутків мисливця	1
Остовбити закріплену ділянку	1
Заложити сільників	156
Збудувати кормушок для звірів	3
Збудувати кормушок для сірих куріпок	1000
Заготовити сіна кг.	450
Заготовити кормових віників штук	210
Заготовити зерновідходів кг.	
Заготовити жолудів кг.	200
Посадити топінамбура	0,2 га
Провести таксацій на закріпленій ділянці	2
Провести організованих виїздів по боротьбі з браконьєрством	8
Організувати відстріл хижаків, бродячих собак	6

На 1974 рік	
Назва міроприємств	План
Числилось членів товариства на 01.01.1974 р.	44
Прийняти в члени товариства	
Зібрати членських внесків	
Провести загальних зборів мисливців	
Прочитати лекцій на мисливські і рибальські теми	3
Провести бесід на мисливські та рибальські теми	2
Провести вечорів запитань та відповідей на мисливські теми	4
Організувати кутків мисливця	
Остовбити закріплену ділянку	
Заложити сільників	20
Збудувати кормушок для звірів	3
Збудувати кормушок для сірих куріпок	3
Заготовити сіна кг.	1200

Заготовити кормових віників штук	3700
Заготовити зерновідходів кг.	150
Заготовити жолудів кг.	500
Посадити топінамбура	
Провести таксацій на закріпленій ділянці	2
Провести організованих виїздів по боротьбі з браконьєрством	
Організувати відстріл хижаків, бродячих собак	4 рейди

На 1975 рік Болехівського первинного колективу № 1	
Назва мірориємств	План
Числилось членів товариства на 1 січня 1975 року	52
Прийняти в члени товариства	2
Зібрати членських внесків	100%
Провести загальних зборів мисливців	2
Прочитати лекцій на мисливські і рибальські теми	2
Провести бесід на мисливські та рибальські теми	5
Провести вечорів запитань та відповідей на мисливські теми	1
Організувати кутків мисливця	1
Остовбити закріплену ділянку	23
Заложити сільників	2
Збудувати кормушок для звірів	3
Збудувати кормушок для сірих куріпок	
Заготовити сіна кг.	1200
Заготовити кормових віників штук	3500
Заготовити зерновідходів кг.	150
Заготовити жолудів кг.	150
Посадити топінамбура	1
Провести таксацій на закріпленій ділянці	2
Провести організованих виїздів по боротьбі з браконьєрством	3
Організувати відстріл хижаків, бродячих собак	5

Статистика свідчить, що у Долинській районній раді УТМР було 19 первинних колективи, а саме Долинський перший та другий, Болехівський перший та другий, Міжрічанський, Тисівський, Вигодський, Шевченківський, В. Тур'янський, Тростянецький, Рахинський, Оболонський, Солуківський, Мізунський, Людвиківський, Поляницький, Кальнянський, Гошівський, Витвицький,

Перелік голів Болехівської МО УТМР

Прізвище	Період
Штанько (вчитель)	Після війни
Косик М.Д.	1956-1958
Єфименко С.М.	1958-1959

Дубінський В.М.	1959-1963
Гонтаренко І.Я.	1963-1967
Шкарпетко О.В.	1967-1993
Кобецький Б.Т.	1993-1997
Гнатишин І.Т.	1997-2001
Латик Н.О.	2001-2012
Ружевич І.М.	2012-2015
Кобецький Б.Т.	З 2015 р. по даний час

У свій час в товаристві працювали Гнатишин І.Т., Феняк І.М., Доколяса І.Є., Левчук І.С., Дуплєца А.Т.єгер,
Шкарпетко О.В., Шкарпетко В.О. бухгалтер,

Список
Мисливців Болехівського первинного колективу № 2 на 1973 рік

№	Прізвище ім'я по батькові	Домашній адрес	Рік народження
1	Абакумов Василь Ігорович	м. Болехів, вул. Леніна 1/5	1924
2	Архіпов Микола Семенович	м. Болехів, вул. Фрунзе, 8	1932
3	Бондаренко Іван Андрійович	м. Болехів, вул. Радянська,3	1931
4	Бундзорак Василь Романович	м. Болехів, вул. Леніна, 116	1923
5	Бурий Михайло Михайлович	м. Болехів, вул. Пушкіна, 2	1914
6	Гангар Василь Павлович	м. Болехів, вул. Горького, 31	1950
7	Галаней Роман Олексійович	м. Болехів, вул. Стрийська, 41	1936
8	Гібель Іван Іванович	м. Болехів, вул. Пугачова, 10	1901
9	Гібайло Тадей Михайлович	м. Болехів, вул. Червоноармійська, 90	1923
10	Гошко Іван Миколайович	м. Болехів, вул. Кобринського, 23	1930
11	Гринів Ярослав Михайлович	м. Болехів, вул. Громової, 67	1930
12	Грицишин Теодор Ількович	м. Болехів, вул. Котовського, 3	1935
13	Гладун Володимир Михайлович	м. Болехів, вул. Котларев, 35	1945
14	Данилів Дмитро Юркович	м. Болехів, вул. Горького, 91	1929

15	Каригорт Богдан Семенович	м. Болехів, вул. Комсомольська, 8	1925
16	Косик Іван Антонович	м. Болехів, вул. К. Маркса, 12	1925
17	Кобецький Богдан Тадейович	м. Болехів, вул. Івана Франка, 16	1951
18	Купновицький Орест Андрійович	м. Болехів, вул. вул. Я. Галана, 11	1934
19	Лучинський Роман Михайлович	м. Болехів, вул. Кобилянської, 1	1938
20	Луговий Любомир Михайлович	м. Болехів, вул.	
21	Марусяк Іван Йосипович	м. Болехів, вул. Червоноармійська, 85	1908
22	Мельник Михайло Михайлович	м. Болехів, вул. Леніна, 159	1920
23	Макула Степан Кайманович	м. Болехів, вул. Миру, 19	1928
24	Процан Василь Петрович	м. Болехів, вул. Громової, 66	1934
25	Парахоняк Ярослав Михайлович	м. Болехів, вул. Громової, 21	1924
26	Парахоняк Володимир Михайлович	м. Болехів, вул. Червоноармійська, 63	1930
27	Соболь Зеновій Антонович	м. Болехів, вул. Котляревського, 35	1943
28	Савчин Дмитро Петрович	м. Болехів, вул. К. Лібхнехта, 11	1918
29	Стасів Євстахій Михайлович	м. Болехів, вул. Горького, 87	1931
30	Тарасов Василь Федорович	м. Болехів, вул. Горького, 51	1929
31	Тимків Ярослав Дмитрович	м. Болехів, вул. Горького, 76	1947
32	Халупінський Василь Юркович	м. Болехів, вул. Стрийська, 86	1921
33	Шапалов Лев Миколайович	м. Болехів, вул. Леніна, 112	1927
34	Шкарпетко Олексій Володимирович	м. Болехів, вул. Островського, 9	1930
35	Юзьків Микола Петрович	м. Болехів, вул. Зої Космодем’янської, 57 а	1942
36	Левчук Василь Серафимович	м. Болехів, вул. Щорса, 1 а	1939

37	Ярош Віктор Іванович	м. Болехів, вул. Гризодубова, 7/8	1939

Список
Мисливців Болехівського первинного колективу № 2 на 01.10. 1983 рік

№	Прізвище ім'я по батькові	Домашній адрес	Партійність
1	Абакумов Василь Ігорович	м. Болехів, вул. Леніна 1/5	КПРС
2	Архіпов Микола Семенович	м. Болехів, вул. Фрунзе, 8	КПРС
3	Бондаренко Іван Андрійович	м. Болехів, вул. Радянська, 3	КПРС
4	Бунчак Михайло Мар'янович	м. Болехів, вул. К. Маркса, 8а	б/п
5	Висотюк А.С.	м. Болехів, вул. Леніна 122	КПРС
6	Григорєв Роман Васильович	м. Болехів, вул. Харківська	КПРС
7	Гібайло Тадей Михайлович	м. Болехів, вул. Громова, 36	б/п
8	Коцак Мирон Йосипович	м. Болехів, вул. Громова 39	КПРС
9	Ільків Юрій Миронович	м. Болехів, вул. Зої Комодем'янської 99	б/п
10	Гладун Володимир Михайлович	м. Болехів, вул. Котляревського, 35	б/п
11	Кулик Степан Григорович	м. Болехів, вул. Шевченка, 15	б/п
12	Кондрат Йосип Петрович	м. Болехів, вул. Леніна, 72	КПРС
13	Лучинський Роман Михайлович	м. Болехів, вул. Кобилянської, 1	КПРС
14	Мельник Михайло Михайлович	м. Болехів, вул. Леніна, 159	б/п
15	Романишин Степан Іванович	м. Болехів, вул. Леніна, 126/39	б/п
16	Суслик Михайло Миколайович	м. Болехів, вул. Довбуша, 15	б/п
17	Шапалов Лев Миколайович	м. Болехів, вул. Леніна, 112	КПРС
18	Шкарпетко Олексій Володимирович	м. Болехів, вул. Островського, 9	КПРС
19	Юзьків Микола Петрович	м. Болехів, вул. Зої Космодем'янської, 57 а	б/п
20	Музичин Петро Іванович	м. Болехів, вул. Осипенка 8/1	КПРС

У 2019 році Болехівська МО УТМР складалась з трьох низових колективів

1. Низовий колектив «Болехів»

Волковецький Р.М., Халатинський Р.І., Хромишин Б.В., Филик М.Й., Гошовський М., Белезяк І.В., Дрінь Р.М., Копило І.І.,Кобецький І.З., Матійчин О.В., Матійчин В.В., Филик Л.М., Гібайло Є.Ю., Фенчук А.В., Феняк І.М., Шкарпетко В.О., Павлишин О.М., Мельникович В.В., Шкарпетко С.О., Гайдук Р.М., Домшин Р.В., Ільків І., Волковецький Л.Р.,Косик І., Пигач А., Левкович В.В., Миленький О.В., Піх М.В., Якимів С., Кобецький Б.Т., Макота В.О., Кушина М.М., Цап М.М., Савич І.І., Дзеса Р.І.,Маслій В., Ільків В., Ільків А.І., Петровський Р.В., Бітляк І.Ф., Дуплеца А.Т., Кулик С.Г., Парахоняк М.С., Косик Д.М., Мельник Я.І., Курило В.Б., Герасимів А.М.,Юзьків М.М.

Низовий колектив «Тисів»

Зварич Д., Андрейків Д.І., Бойчук Р.І., Грищук В.В., Коник В.М., Савчук В.Б., Савчук В.Б. , Павлів В.І., Якимів В., Юхней Л., Оноприйчук С.І., Соловйов М., Романишин С.С., Гринів М.П., Федишин М.Є., Ходак Я.П., Парахоняк Ю.М., Халатський І.М., Уханський М.В., Іванів М.В., Пукас В.В., Безпалько М.С., Бойчук В.Я., Безпалька С.М., Вінтоняк А.С., Уханський М.В., Лопачук Т.Т., Лаврович В.В., Шопоняк І.С., Барчук Л.Р., Буджерин Б., Шопоняк С., Шопоняк С.О., Шопоняк В.О.,Пукас В.О.,Цюцюра В.М., Уханський В.С., Іванів Ю.Д.,

Низовий колектив «Стрийська баня»

Фединчук В.М., Дяків М.В., Дяків М.М., Олевич М.М., Гасяк В.М., Досяк М.В., Стадник М.М., Ваків В.В., Гайнецький Л.Р., Мукосій В.О., Лукач Т.В., Матлах О.Р., Семеген Ю.Б., Гербель П.П., Цюцюра Д.М., Юрків М.Т., Корпан М.Я., Латик О.О., Андрусишин М.З., Фасольник А.В., Капець В.В., Кудибін А.Я., Анікеєнко С.В., Хомин Я.І.,Марко М.І., Гриценко Ю.М., Макота М., Лавриш І.В., Лазурко М.А., Лазурко Р.М., Муска О.В.

Тулін Ю.В., Кулак В.М., Гульчій І.Й., Луговий Л.М., Гнатишин І.Т., Гарасим'ян А.Н., Мелень Л., Попадинець А.В., Насадюк Я.Й., Швець В.М., Веклин А.С., Данилюк М.О., Квецько Л.В., Кіт Я.Н., Свистун О.О., Козак С.В., Коваль Ю.М., Леник В.М., Цюцюра В.М., Ринзак Б.Й., Матлак Р.В., Косило М.М., Сауляк М.В., Минів М.Я., Петрів Т.І., Гередол М.С., Ковальчук І., Бодай Л.

Чисельність мисливців у Болехівській МО УТМР

Рік	Чисельність

1954	14
1992	142
1993	146
1994	150
1995	150
1996	151
1997	151
1998	115
1999	116
2000	126
2001	116
2002	151
2003	174
2004	125
2005	127
2006	122
2007	133
2008	114
2009	122
2010	95
2011	94
2012	100
2013	105
2014	98
2015	105
2016	127
2017	137
2018	140
2019	

5. Мемуари та байки Богдана Кобецького

Полювання на вовків (грудень 1986 року)

Після дебатів в мисливському клубі в старому приміщенні, де знаходився склад Болехівського лісництва, було одноголосно ухвалено рішення піти полювати на вовка. Підготовка до полювання тривала близько місяця. Щовечора після роботи в клубі збирались мисливці, які мали бажання взяти участь в полюванні. Ми придбали шнурок, червону матерію, і почалась робота. Це нас

дуже згуртувало, так як було досить цікаво. Під час роботи над прапорцями бувалі мисливці розказували різні історії про своє полювання, а новачки мали можливість дослухатись і навчитись у старійшини, бо ще й ніколи не бачили вовка. Мисливці Мельник та Латик принесли чотири польові котушки, на які було намотано нашу роботу.

Вже перед полюванням декілька мисливців проводили розвідку, до якої були залучені й лісники з Болехівського держлісгоспу. Мисливська розвідка доповіла, що у зграї знаходиться сім вовків, при чому один з них потрапив у капкан і відгриз собі ногу – його слід постійного кровив на снігу. На той час вовки завдали великої шкоди, бо на місці, де вони заходились, виїдали всю дичину. Зграя так розперезалась, що заходила в село й виїдала собак. 20 грудня 1986 року було проведено обстеження лісу й виявлено, що вихідних слідів з лісу немає. Після невеликої дискусії за участі бувалих мисливців, які добули вже не одного вовка, було ухвалено рішення обкласти цю ділянку лісу прапорцями. Всього у нас було біля 1000 метрів прапорців. Так як у нас було чотири котушки прапорців, то ми по двоє мисливців розійшлись одночасно обкладати ділянку з чотирьох різних сторін. У той час снігового покриву було на 50 см, мороз стояв біля 10 градусів. Десь о 12 годині дня почали обкладати прапорцями ліс, через великі сніги та відсутність досвіду робота тривала близько 5 годин. Опісля, основна група мисливців, а за ними старші інспектори перевірені й підправили, де було потрібно. Згодом за два кілометри було проведено нараду, яка почалась з розпалювання ватри та з оковитої. Часу на нараду було небагато, так як було темно та холодно. Всі мисливці зійшлись на думці, що потрібно на наступний день о сьомій годині починати полювання. Тож збір було призначено на місці, де проводиться нарада. Звістка про обкладених вовків розлетілась швидко серед мисливців Болехівщини, і на наступний день о 7.00 мисливців прийшло більше, ніж розраховувало товариство: всього – 18 мисливців з чотирма собаками. Для вдалого полювання враховувався напрям вітру. У зв’язку з тим, що вночі впав великий сніг, вирішили ще раз передивитись стан прапорців, але ця процедура довго не тривала. Знову ж таки полювання на вовків розпочалось з наради, на якій

розставлено мисливців на номери, а особливу увагу приділили мисливцям, які мали собак. Мисливців розділили на дві групи з вказівкою, де ставати на номери. На номери ставали таким чином, щоб кожен мисливець бачив двох сусідів, при цьому відійти від прапорців слід було на десять метрів вглиб лісу. Виставляння номерів закінчилось близько 11 години. На дворі стояв великий мороз, багато мисливців замерзли, але ніхто не рухався, так як всі мали на меті добути вовка. На номера було передано добру звістку: при повторних оглядинах прапорців встановлено, що зграя знаходиться в облозі. Виявлено, що в одному місці вони підійшли то прапорців, але не наважились їх перейти. Перший постріл ми почули через півгодини і кожен мисливець, який стояв на номері, відчув таку внутрішню радість, що й мороз перестав так дошкуляти. Через десять хвили пролунало знову два постріли, й вовки пішли попри прапорці на наступний номер. Через декілька хвилин знову два постріли і крик «Убив!» Загінщики робили свою роботу, стукаючи по деревах, собаки гавкали. Азарт, який я відчував в той момент, я переживаю до цього часу. Від часу збору і виходу на дорогу пройшло біля двох годин. Були мисливці, які лише хотіли чимскоріш дійти до вогню і зігрітись, але боячись загального осуду, не наважувались залишити загальну групу мисливців. Виявилось, що двоє мисливців самостійно зійшли з номера і погнались за п'ятьма вовками. Згодом всі мисливці зібрались лише о пів на сьому вечора. Трофеєм став один вовк-самець вагою близько 40 кг і, як виявилось пізніше, ще одного вовка було важко поранено (це був вовк з капкану, що відгриз собі ногу). За півгодини ми дійшли до місця нашого постійного збору і розпалили вогонь. Сиділи ми довго, дискусія з кожною чаркою все більш загострювалась: вирішили прийти наступного дня, зібрати прапорці та продовжувати переслідувати пораненого вовка. Оскільки наступний день був робочим, тож цю роботу доручили зробити людям, які були на пенсії або у відпустці, або могли взяти відгул, бо в радянський період «безробітних» не було. Наступного дня прийшло семеро мисливців, з яких троє були пенсіонерами. Ніхто з мисливців йти до лісу не бажав, бо за ніч випало багато снігу, й сніг притрусив сліди пораненого вовка. Тож старші мисливці пішли збирати прапорці, а молодші намагались дістатись до пораненого вовка.

Молодшим мисливцям, яким нібито дісталась важча робота, насправді не довелось довго йти за вовком: його знайшли буквально за декілька метрів від місця, де він був поранений.

1992 рік. Полювання на вовка

Кулієвич В. Г. зима 1993 року. Тропіння вовка

Стави

Стави розташовані на території Болехівської міської ради у селі Гузіїв, Міжріччя. В 1930 році якийсь пан вирив два стави, де полював на пернату дичину та розводив рибу. До початку Другої світової війни, а саме в 1940 році, було вирито сім ставів, в яких розводили рибу і полювали. Після війни два стави перейшли в підпорядкування колгоспу, а сім ставів залишились державними і відносились до Міжрічанського рибгоспу площею до 100 гектарів. В 1970 році було зроблено нерестові ставки для розведення риби. Реконструкція ставів почалась в 1963 році: були вириті перший, другий та третій став, у 1965 році – п’ятий та шостий. Загалом площа ставів складає 300 гектарів. Угіддя ставів відноситься до Болехівської організації УТМР. У цих водоймах водиться багато пернатої дичини.

Мисливські байки Богдана Кобецького

Вибори у лісі

І задумав медвідь бурмило вдруге президентом стати, бо тепер пішла така мода лісами України керувати. Починає всіх збирати, щоб його в президенти вибрали. Довго, довго всіх агітували, м’ясо, сало, гречку роздавали, лисиця головою комісії стала. Днює і ночує лисиця на дільниці, роздає пакети гречки і пшениці. Зозуля агітує, підкидає яйця, щоб голосували за зайця. Вовк не може дати ради, що у лісі робити, де не піде, всюди гонять падає.

Час настав, прийшла година, голос кинуть у корзину. Пан ведмідь стоїть надутий, заєць бігає як взутий, все показує як ліпше буде жити. Лисиця думала недовго. Хто має ким стати і при кому буде ліпше управляти. Всі рішили в один голос, заєць має стати.

Панько на полюванні

Вийшов з дому пан Панько

Дуже дуже рано,

Взяв з собою хліба-сала

Жінка дала дала фляшку ще й сметану і пирогів цілий кіш.

Взяв стару стрільбу в руки і пішов у ліс на муки.

В лісі довго не ходив,

Сів під дубом відпочити, рубцака поставив збоку витягнув фляшку, на гіллю повісив свою рушницю.

Так він довго спочивав, що забув за дуба сильно втомлений.

Панько поплентався додому.

Рано-рано він проснувсь і кричить у хаті: «Жінко, жінко, я у лісі кабана побачив», загубив рушницю.

6. Мої спогади. Полювання з гончими. *Фединчук (Суслик) Василь Михайлович*

Тієї ночі я не зміг заснути. Батько пообіцяв взяти мене з собою на перше полювання. То був 1966 рік. Мене, десятилітнього хлопчика огорнуло хвилювання - тільки б не проспати. Почувши скавуління собак, я зірвався на рівні ноги. В тата їх було двоє: темно-чепрачний вижлець, батько назвав його Циган, та вижлиця багряного окрасу - Чайка. Батько ще спав. Зібравшись, випили гарячого чаю та мовчки вийшли з дому. Тато взяв на мотузку Цигана, мені дав рюкзак (тоді ми називали його броцак) і Чайку. Радості моїй не було меж. Разом з броцаком на мої плечі впало відчуття відповідальності. В голові витало одне: тільки б нічого не загубити і не випустити Чайку. Дорога до лісу йшла через город. Між селами Міжріччя (Чувгани) і Лисовичі, на межі Івано-Франківської і Львівської областей, розмістився лісок. Ранок. Ліс. Роса. Жовтень. Холодно. В лісі панувала абсолютна тиша. Голос тата порушив її: "Напускаємо собак". Тремтячими руками, чи то від холоду, чи від хвилювання, я розмотав мотузку і відпустив Чайку. Вона рванула, ніби тільки цього й чекала. Знову запанувала тиша. Не пройшло й 10 хвилин, як своїм заливистим голосом Чайка порушила її. Через декілька секунд підвалив до гону Циган. Своїм баритоном перекрикував Чайку. Мені здавалось, що стукіт мого серця гучніший за його голос. Боявся, що він порушить цю ідилію. Ми з батьком, затаївши дух, спостерігали. Я побачив, як на лісову дорогу вибіг заєць. Легко торкнувся батькової руки, щоб показати йому зайця. Тато, глянувши на

мене, кивнув, даючи зрозуміти, що теж його бачить. Батько не стріляв. Ще понад годину ми насолоджувались роботою смичка. Смичок перевалив через річку і перейшов у ліс міста Болехова. Близько двох годин ми сиділи біля вогня, пекли картоплю. Я спитав у батька, чому він не стріляв у зайця. Він пояснив мені, що протягом години на першому колі здобувати звіра небажано, бо собаки втратять в’язкість до звіра, а тому треба дати йому можливість втекти. Я запам'ятав це. Згодом повернулись втомлені собаки і ми поплентались додому. Разом з батьком ми так полювали ще не один раз. Але цей перший раз закарбувався на все життя. Вже з віком я дізнався, що назва вижлець і вижлиця застосовуються виключно до гончих собак. Бо саме їх вважають благородною породою. В 16 років я отримав від тата одностволку куркову в подарунок, і вже ходив на полювання як повноцінний мисливець. Я часто полював з мисливцями, які в той час тримали хороших російських гончих: Єфіменко Станіслав Михайлович, який мав вижлиця по кличці Нальот, Шкарпетко Олексій Володимирович, Гнатишин Ігор Тадейович, Луговий Любомир Миколайович, Бондаренко Іван. Не пригадаю вже імен, але прізвища не можу не назвати: Осмолков, Архіпов, Жовтяков. В ті часи я поставив собі за мету теж тримати російських гончих. Згодом вирішив, що розводитиму тільки їх, але про це потім.

Після проходження служби в армії, 1976 року я вступив в Долинський УТМР і завів свою першу собаку по кличці Руслан. Я нагонював його і він перший сезон почав працювати, проте трагічно загинув під поїздом. Тоді я зробив перерву, якщо можна так сказати і довший час не мав власної собаки. Далі я поїхав в Сибір і там продовжував полювати з мисливцями, які теж захоплювались російськими гончими. Тоді моя любов до них закріпилась остаточно. Я твердо вирішив, що, все ж таки, як повернусь додому, знову заведу російських гончих. Повернувшись з Сибіру, я розпочав пошуки собак. В той час дійсно хороших російських гончих знайти було не просто, а зараз - й поготів. 1998 року, восени, болехівський мисливець Бодлак Володимир Ярославович сказав мені, що в нього є цуцики. Варто зазначити, що пан Бодлак один з перших завіз в Болехів дійсно вартих уваги російських гончих. Він мені сказав, що я можу прийти і обрати собі

цуценя. Я поділився цією новиною з батьком, і він, скориставшись пропозицією Вололимира Ярославовича, обрав собі цуцика. Не пам'ятаю чому я так тягнув з цим, але коли через деякий час приїхав до пана Бодлака, то обирати вже не було з чого. Всіх хороших розібрали. Залишилась одна вижловочка. Володимир Ярославович тоді сказав, що я мав можливість обрати найкращу, а тепер прийдеться брати ту, що залишилась. Надій тоді на неї ніхто не покладав, та і я теж. Тим не менше, від собаки я не відмовився, адже вона була хорошої крові, та мала відмінних предків. Взявши її, я вкладав у неї всю турботу. Інколи, поправді, мої нерви здавали. Їсти вона не хотіла, а тому була дуже худою. У віці 9 місяців у Львові на обласній виставці вона в рингу ходила останньою. Можете уявити собі мій настрій тоді.

Перша Львівська обласна виставка. Лада остання в рингу. Поруч її сестри. 1999 р.

Тут до мене підійшов старенький гончатник, який у військовому Прикарпатському окрузі займався розплідником російських гончих, і сказав мені: "То буде чемпіонка". Я тоді подумав, що він побачив розпач у моїх очах і просто

вирішив мене підтримати, щоб я ще більше не падав духом. Але дідусь як у воду дивився. Моя Лада. Саме так я назвав свою таку смиренну і горду водночас собаку. Протягом другого року її життя (1999-2000 рр.) вона завоювала на різних змаганнях, обласних і міжобласних, 2 дипломи III ступеня і 3 дипломи II ступеня.

Міжобласні змагання гончих. м.Самбір, Львівської обл.

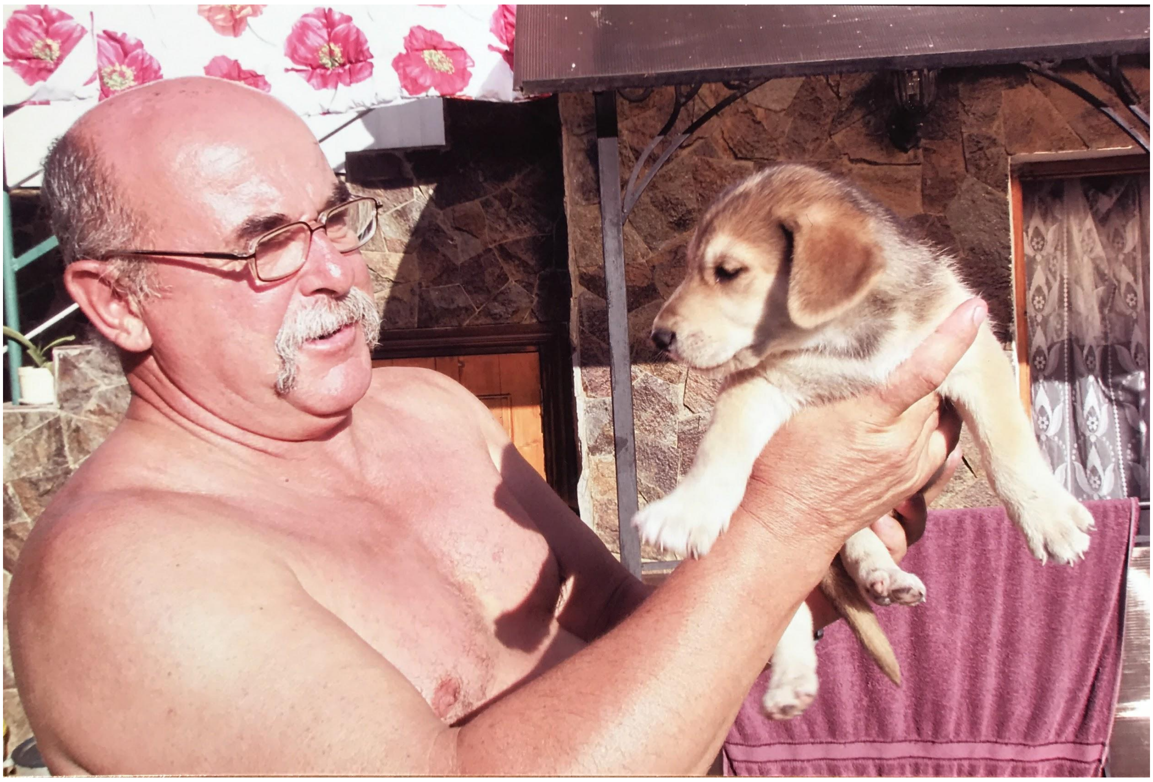

Міжобласні змагання гончих м.Комарно, Львівської обл.

Тернопіль. Змагання гончаків по зайцю русаку.

2001 року вона погуляла і народжених цуценят я роздав мисливцям, які, як і я, кохалися в російських гончих. Їхні вихованці всі стали дипломованими собаками на своєму другому році життя. Це вкотре підтвердило, що хороша кров і любов вкладена в собаку завжди принесуть хороший результат.

Так виховують чемпіонів.

Ці перемоги додали балів, щоб отримати змогу моїй Ладі брати участь у Всеукраїнській виставці. Тож в 2004 році я її виставляв в Києві на Всеукраїнській виставці мисливських собак. З нею я також взяв її дочку Плаксу. Зі мною разом поїхав мій товариш Іванюк Михайло. Моєму серцю миліша була Плакса і в рингу водив її я, а Ладу, в яку я відверто, не вірив - Михайло. Судив ринг суддя з Білорусії пан Попов. В рингу було понад 20 собак.

Лада (справа на фотографії) і її дочка Плакса. 2004 р.

Чемпіонат, я з Плаксою третій справа на фото. Київ, 2004 р.

Моя улюблениця Плакса ходила в рингу шостою, а згодом її переставили на 4 місце. Мені було не дивно, що Михайло з Ладою були останні в рингу. "Там вони й залишаться", - подумав тоді я. І тут я дивлюся, як Михайла з моєю Ладою просять перейти через одну собаку вперед один раз, потім знову і знову і так до другого місця. Я не знав, чого в мені тоді було більше: здивування чи гордості. При кінцевій розцінці собак в рингу суддя Попов сказав, що якби вона не була

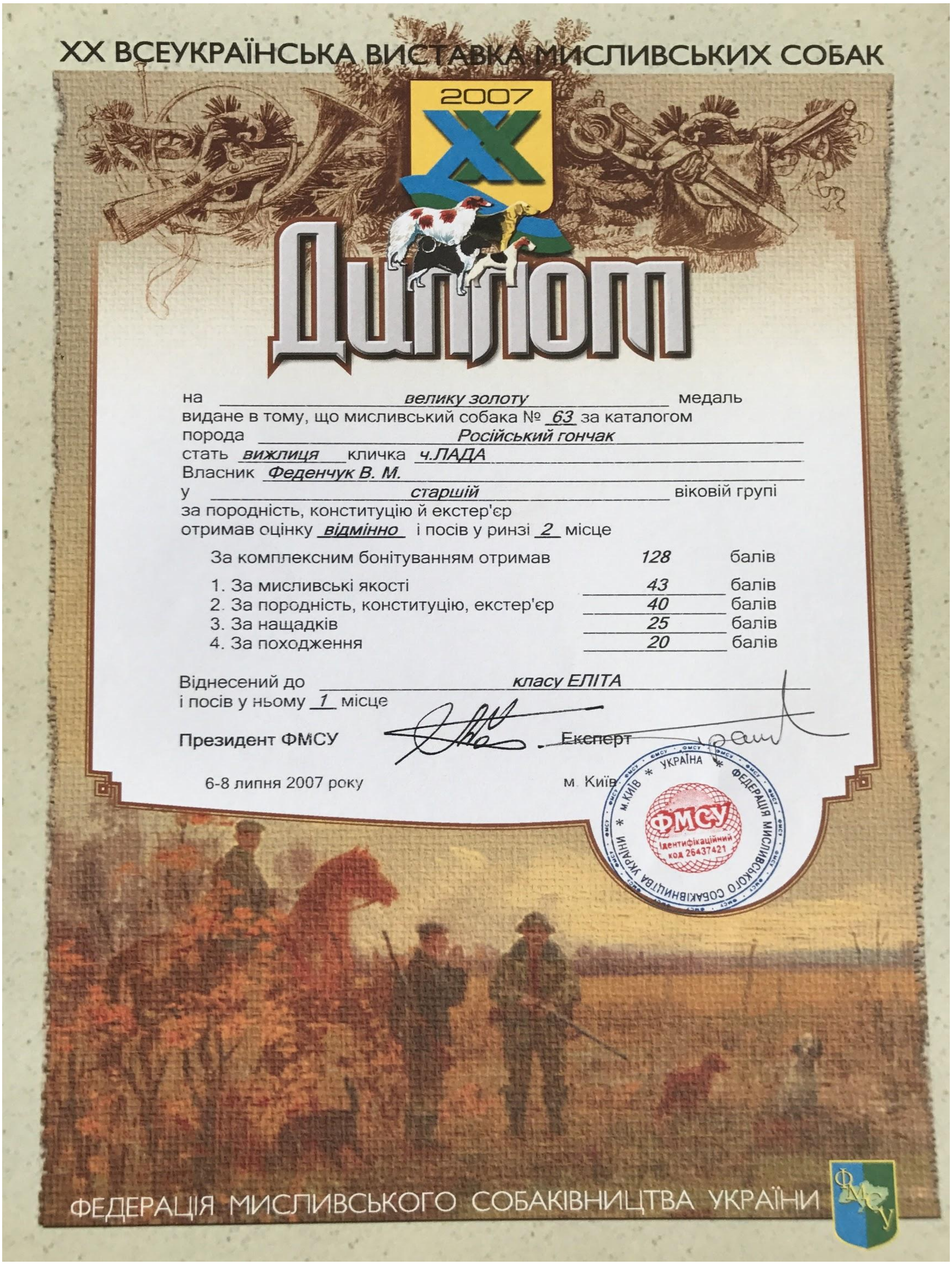
такою худою, то ходила б першою. А вже після консультацій всіх суддів мою Ладу оголосили чемпіонкою.

Вручення диплома чемпіонки України Ладі. Суддя Попов. 2004 р.

Лада. ДвоPазова чемпіонка України. 2007 р.

XX ВСЕУКРАЇНСЬКА ВИСТАВКА МИСЛИВСЬКИХ СОБАК

2007 XX

Диплом

на великy золоту медаль
видане в тому, що мисливський собака № 63 за каталогом
порода Російський гончак
стать вижлиця кличка ч.ЛАДА
Власник Феденчук В. М.
у старшій віковій групі
за породність, конституцію й екстер'єр
отримав оцінку відмінно і посів у ринзі 2 місце

За комплексним бонітуванням отримав	128	балів
1. За мисливські якості	43	балів
2. За породність, конституцію, екстер'єр	40	балів
3. За нащадків	25	балів
4. За походження	20	балів

Віднесений до класу ЕЛІТА
і посів у ньому 1 місце

Президент ФМСУ Експерт

6-8 липня 2007 року м. Київ

ФМСУ * УКРАЇНА * ФЕДЕРАЦІЯ МИСЛИВСЬКОГО СОБАКІВНИЦТВА УКРАЇНИ * м. КИЇВ
ФМСУ ідентифікаційний код 26437421

ФЕДЕРАЦІЯ МИСЛИВСЬКОГО СОБАКІВНИЦТВА УКРАЇНИ

ФМСУ

На всіх наступних обласних і міжобласних виставках вона спрацьовує на дипломи. В 2007 році вона знову стає чемпіонкою. Тепер Лада - дворазова чемпіонка на Всеукраїнській виставці.

Чемпіонкою вона була не тільки вродою, а й працювала на відмінно. Норовистий і водночас лагідний характер поєднував в собі відданість, чи то навіть впертість при роботі… Якось одного разу, ще до чемпіонства, ми з компанією виїхали на полювання по ліцензії на козла. З собою я тоді взяв Ладу і Плаксу. Я часто брав їх разом, хоча кожного разу зарікався, що це востаннє вони полюють в парі. На першому загоні вони побудили козла, і козел повів їх в село Розгірче Стрийського району. А полювали ми в Таняві, поблизу Болехова, Долинський район. До вечора їх не було. Товариші всі поїхали додому. Я залишився сам, чекати їх до пізньої ночі. Палив вогонь з надією, що ось-ось повернуться. Але ні. Наступного дня, вдосвіта я поїхав їх шукати. Почув їхню роботу в лісі. Почав трубіти в ріг, але зняти їх було неможливо. Так я їздив на їх пошуки 10 днів. Серцю моєму не було спокою. Я думав, що їх збила машина, загризли вовки, але продовжував шукати з надією знайти хоча б тіла їхні. Люди в різних селах розказували, що чули їх то тут, то там. Коли я вже почав втрачати надію, на 11 день мені подзвонили з села Танява, де ми полювали в той раз, і сказали, що мої собаки зійшли в село. Приїхавши, я затрубів в ріг. Ті хвилини мені здавались годинами. Я так уважно прислухався, що моє дихання видавалось мені надто голосним. І тут нарешті я їх побачив. Знесилені, брудні, худі вони приплентались до машини. Не вистачить слів, щоб описати їх направду страшний вигляд і водночас радість в очах. Та що там таїти - я теж радів. По дорозі додому мені пригадались слова Бодлака Володимира Ярославовича, про те, що добрий гончак має відігнати звіра три рази в Карпати, і на третій день пригнати звіра до мисливця. Значить моя Лада дійсно добрий гончак. Вона так ішла за звіром ще не один раз. Рідко коли було, щоб я зранку з нею ішов полювати, а ввечері з нею ж і повертався. Але кожного разу я її знаходив. За 10 років полювання з нею, я витратив не одну тонну пального на її пошуки. Бувало, що вона приходила додому сама. Між тим, в 2005 році, я придбав в Російській федерації в місті Псков вижлиця Буяна.

Полювання з Буяном.

П'ять років я виховував в ньому відмінний екстер'єр.

Полювання. Чемпіонка Лада, чемпіон Буян та молодий Ридай.

На чемпіонаті України в Дніпропетровській області в м. Покровка він спрацював на диплом III ступеня по зайцю рисаку і зайняв 3 місце.

Чемпіонат України гончих по зайцю русаку м.Покровка, Дніпропетровської обл.

Чемпіон Буян. Київ 2010 р.

Всеукраїнська виставка мисливських собак, Київ, 2010 р. Буян.

Так утримують внуків чемпіонів.

Він ще здобув багато дипломів, а в 2010 році став чемпіоном України на Всеукраїнській виставці, тобто на тих самих змаганнях, що й Лада. На даний момент я виховую внуків і правнуків Лади і Буяна. Але таких собак, як ті двоє я вже не мав. Та маю надію, що хоч мій внук матиме.

Варто зазначити, що завдяки Бодлакові і Плаксі (від якої я взяв свою Ладу) я познайомився з багатьма справжніми гончатниками з України і Білорусії, та й сам став гончатником. В цій справі, як і в мисливстві, важливим є наставництво. В моєму становленні як гончатника Володимир Ярославович відіграв важливу роль. За що йому велике спасибі. Направду, в час, коли Лада і Плакса так захоплювались роботою, що пропадали на декілька днів, я в них розчаровувався. І загалом в гончих. Тоді я завів лайки. Були вони в мене різні. Теж хорошої крові. Привозив я їх з Києва, дарував їх мені Сельтов Ярослав, заводчик лайок. Я виховував їх, полював з ними.

Лайка Білка перша ходить в рангу.

Нагородження переможця на Болехівській міжобласній виставці.

Але це тривало не довше ніж три роки. Лайки полюють зовсім по-іншому. Вони тихо крадуться, а відповідно й мисливець з ними. Я відчував, що ми стаємо полювати як вовки, як хижаки, наче я браконьєр. В той час, як музика гончих лунає на весь ліс. Серце завмирає і радіє. Тож, відпало від душі мені полювання з лайками. А якщо щось до серця не лежить, то треба ту справу віддати тому, кому воно любе. Ось чому я вирішив віддав свою лайку голові осередку федерації мисливського собаківництва Рогоцькому Ярославу Андрійовичу і вона стала в нього польовим чемпіоном України.

Варто зазначити, що Ярослав Андрійович робить великий вклад в розвиток собаківництва на Львівщині, організовує та проводить виставки та випробування, в тому числі і у м. Болехів.

Полювання в Карпатах. Разом з Рогоцьким Я.А. та його сином.

Рогоцький Я.А. проводить випробування по водоплавній птиці в селі Міжріччя.

Згадую, як я був молодим, слухав старих мисливців роззявивши рота. Тоді полювання було дійсно, благородною, поважною справою. В першу чергу, полювання було відповідальним. Перш ніж вступити до мисливців, бажаючий проходив рік стажування, де замість рушниці тримав палицю, а потім здавав екзамени. І тільки після того міг називатись мисливцем. А кожні п'ять років проходив перевірку зброї і мисливських знань.

Посвячення молодих мисливців

Самі мисливці ніколи між собою не сварилися, не напивались. Не без того, хильнули по чарці, та й все. П'яним ніхто не ходив. Панувала тотальна повага молодих мисливців до старших. Ніколи молодий мисливець не перечив старшому, а завше прислухався. Мисливці в ліс машинами не заїжджали. Старались зібратись разом і їхати одною грузовою машиною, або автобусом. Все для того, щоб зайвий раз не тривожити шумом ліс і його мешканців. В ті часи й мови не могло бути щоб полювати з карабіном. Це було заборонено. Всі полювали з гладкоствольною зброєю. Зараз - зовсім інше полювання. Культури мисливця як такої нема. Її знищили. І це дуже сумно. Виходити на облавне полювання нема жодного бажання. У зв'язку з тим, що молоді мисливці накупляли карабінів (це

все результат лобізму виробників зброї), рушниць напівавтоматичних, глушників, оптичних прицілів, приборів нічного бачення, тепловізорів і так далі, полювання стало схожим на війну з лісом і звіром. Ті “мисливці” думають, що купивши собі це причандалля вони стали розумнішими за старших мисливців. Тепер вчитись полювати, стажуватись і здавати екзамени не треба, і кожен, хто купив собі зброю, вважає себе мисливцем.

Таксація звіра в мисливських угіддях “Стрийська баня”.

Пригадую випадок. Так як я полюю з гончими, а кожен гончатник знає, що власник разом з гончою іде в загоні, щоб побудити звіра, я іду зі своїми гончаками. І ось мої собаки побудили лисицю і вона пішла в сторону де стоять мисливці на номерах. Проходивши півгодини в милуванні роботою смичка, очікую, що вже повинен пролунати постріл. Але його не було. Виходжу я на номер і бачу стоїть хороший хлопець, молодий мисливець, з дороговартісною рушницею, з цигаркою в зубах і сам себе фотографує (робить так зване селфі). Я підійшов і питаю: "Що ти бачив?". На що він мені: "Нічого, тільки чув як гавкають пси". Сумно. Він навіть не має розуміння, що собаки не гавкають, а працюють, віддаючи голоси. Ще один показовий випадок. Полювання на качок.

Іду собі і тут бачу як молодий "мисливець" вистрілив і здобув баклана. Я підійшов до нього і кажу: "Ну що?". На що він мені: "Подивіться якого я завалив птаха. Гляньте, чи можна його їсти?". Я запитав його, чи знає він, що то за птах. Каже мені: "Щось між гускою і качкою". Я запитав: " А може той птах занесений в Червону книгу?". На моє глибоке розчарування, він навіть не знав про таку книгу. Я глянув на нього з сумом. Без рушниці він схожий на власника ресторану: в дорогому костюмі і злегка випивший. Для нього полювання це гра, де звірів не здобувають, а "валять".

Мисливські побрехеньки під час відпочинку на полюванні на качку.

Якщо державні органи не відновлять старі правила полювання, не заборонять використання при полюванні нічників, тепловізорів, карабінів, оптики, то боюсь, що моєму маленькому внуку, якому я думаю передати прадідову рушницю, вже не буде на кого полювати, а про справжнє полювання він дізнаватиметься, хіба що з моїх розповідей. Щоб цього не сталось, ми, мисливці, повинні самі зупинити і тих горемисливців з їхніми причандалами, не брати їх з собою в облавне, колективне полювання. Наш голос, голос справжніх мисливців,

повинен бути почутим. А тим, хто накупив карабіну, краще їхати полювати в Сахару, Кавказ і показувати свої вміння на далеких відстанях, а не в наших лісах, де довкола села і за кожним кущем, як не грибар, то збирач ягід чи пастух. Нормальний, свідомий мисливець з карабіном не вийде полювати в таких умовах. Я прагну, щоб мій Северин, якому зараз півтора роки, як і я малим, не спав, очікуючи настання ранку свого першого полювання з дідом. В лісах, де повно звіра, і де мисливець мисливцю друг, і санітар лісу, а не браконьєр чи вбивця. І дай нам Бог цього дочекатись. Дочекатись відновлення культури полювання.

Мисливські угіддя первинного колективу "Стрийська баня"

В кінці книги, якщо умісно, можна додати таке звернення.

Дорогі мисливці і ті хто справді хочуть ними бути! Кидайте свої карабіни, викиньте прибори нічного бачення, ви не вовки. Вночі нехай вони полюють. Купіть собі рушниці дробовики, заводьте гончих собак, і тоді ви зрозумієте весь смак і всю цінність королівського полювання, де місце було тільки гончим і дробовикам. Як будете полювати з гончими, часу на селфі не буде. Ви не зможете відірватись від музики гончих.

Відпочинок між загінками

м. Болехів. Виставка собак. Організатор Трединчук (Суслик) В.М., Гнатишин І.Г.

Заготівля сіна для оленів. Поляницьке лісництво квартал 18. 1991 рік.

1994 рік

Ловля риби на мисливському ставі 2006 рік

У вагончику на ставку Болехівської УТМР. Відстріл лисиці 2007 рік

1988 рік

Відстріл сірої ворони Болехівська УТМР 1984 рік

На привалі 15.06.1991 року с. Козаківка

Контора Болехівської УТМР

Полювання на зайця 2017 рік

Шкарпетко О.В. 30.08.1988 року з добутим кабаном

Відкриття полювання на качку 1990 рік

На ставах Міжріччя відкриття полювання на качку1992 рік

Змагання по стендовій стрільбі та риболовлі в с. Тисів.

Полювання на ставах 1974 рік Микола Гладун, Кобецький Богдан

Витвицький Іван
Миколайович
1928 р.н.
Член УТМР з 1959 р.

Гльошко Тадей
Михайлович
1945 р.н.
Член УТМР з 1974 р.

Висотюк Олексій
Семенович
1930 р.н.
Член УТМР з 1967 р.

Каплюк Тимофій
Михайлович
1931 р.н.
Член УТМР з 1948 р.

Суслик Михайло
Миколайович
1928 р.н.
Член УТМР з 1962 р.

Красівський Михайло
Васильович
1940 р.н.
Член УТМР з 1988 р.

Олексин Олександр
Йосипович
1931 р.н.

Астолков Анатолій
Єгорович
1921 р.н.
Член УТМР з 1967 р.

Тимків Зеновій
Васильович
1950 р.н.
Член УТМР з 1968 р.

Риндзак Петро Йосифович
1952 р.н.
Член УТМР з 1978 р.

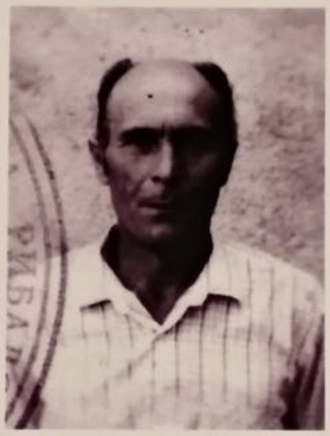
Костецький Ігор Ярославович
1936 р.н.
Член УТМР з 1963 р.

Дубинський Володимир Михайлович
1926 р.н.
Член УТМР з 1951 р.

Мельник Михайло Миколайович
1920 р.н.
Член УТМР з 1961 р.

Стадник Михайло Васильович
1942 р.н.
Член УТМР з 1967 р.

Кравчук Антон Філіймонович
1927 р.н.
Член УТМР з 1981 р.

Пуняк Іван Степанович
1959 р.н.
... УТМР з 1988 р.

Павлишин Ярослав Миколайович
1954 р.н.
Член УТМР з 1998 р.

Давидов Леонід Васильович
1932 р.н.
Член УТМР з 1967 р.

Бунчак Тадей
Михайлович
1935 р.н.
Член УТМР з 1996 р.

Лучинський Роман
Михайлович
1938 р.н.
Член УТМР з 1965 р.

Косик Віктор
Миколайович
1957 р.н.
Член УТМР з 1983 р.

Пукас Василь
Федорович
1940 р.н.
Член УТМР з 1966 р.

Желтяков Іван
Олексійович
1924 р.н.
Член УТМР з 1962 р.

Єфіменко Станіслав
Мизайлович
1928 р.н.
Член УТМР з 1951 р.

Солонинка Ярослав
Васильович
1944 р.н.
Член УТМР з 1980 р.

Ільків Лев
Степанович
1943 р.н.
Член УТМР з 1967 р.

Просолов Дмитро
Анатолієвич
1966 р.н.
Член УТМР з 1989 р.

Федоров Володимир
Павлович
1922 р.н.
Член УТМР з 1962 р.

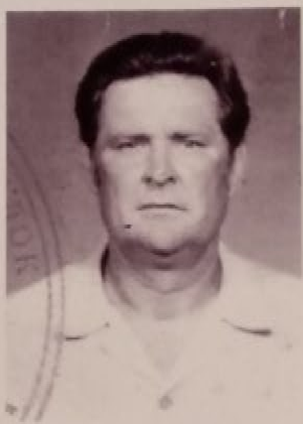
Порхал Володимир
Васильович
1930 р.н.
Член УТМР з 1993 р.

Тимків Богдан
Зеновієвич
1972 р.н.
Член УТМР з 1993 р.

Бублич Богдан
Федорович
1946 р.н.
Член УТМР з 1973 р.

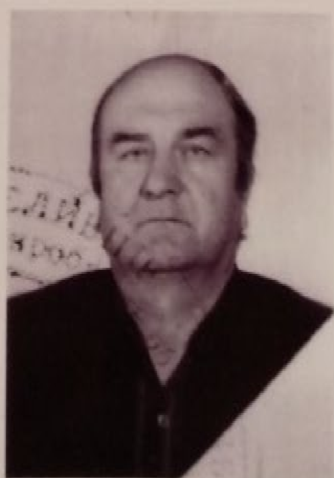
Микитенко Леонід
Степанович
1940 р.н.
Член УТМР з 1985 р.

Семеген Олег
Антонович
1959 р.н.
Член УТМР з 1986 р.

Остапчук Максим
Омельянович
1914 р.н.
Член УТМР з 1993 р.

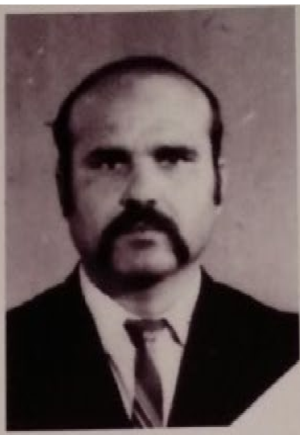
Зубрицький Тарас
Франкович
1941 р.н.
Член УТМР з 1971 р.

Стасів Роман
Ярославович
1956 р.н.
Член УТМР з 2002 р.

Григораш Ігор
Іванович
1944 р.н.
Член УТМР з 1975 р.

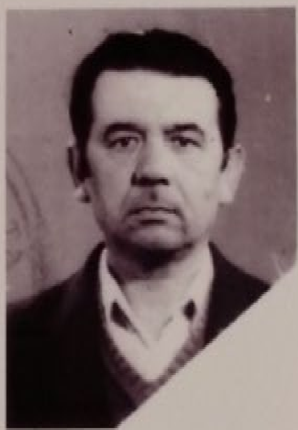
Михайловський
Константин Мар'янович
1952 р.н.
Член УТМР з 1975 р.

Риндзак Ігор
Йосипович
1961 р.н.
Член УТМР з 1996 р.

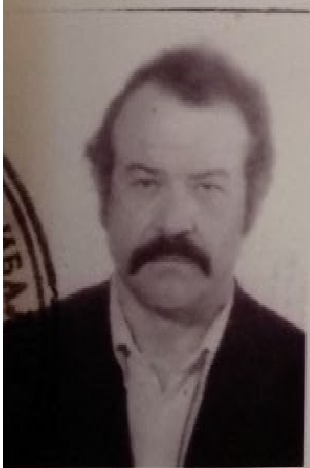
Филик Йосип
Михайлович
1933 р.н.
Член УТМР з 1964 р.

Дубів Богдан
Юркович
1941 р.н.
Член УТМР з 1971 р.

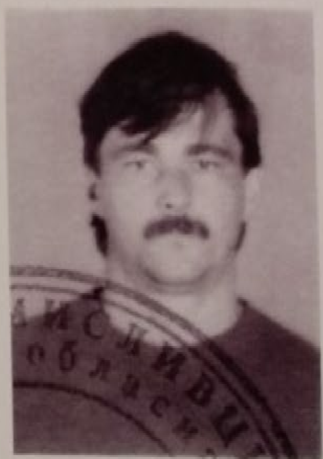
Ільків Юрій
Миронович
1942 р.н.
Член УТМР з 1990 р.

Ілиняк Тарас
Дмитрович
1949 р.н.
Член УТМР з 1985 р.

Мазур Рудольф
Антонович
1928 р.н.
Член УТМР з 1978 р.

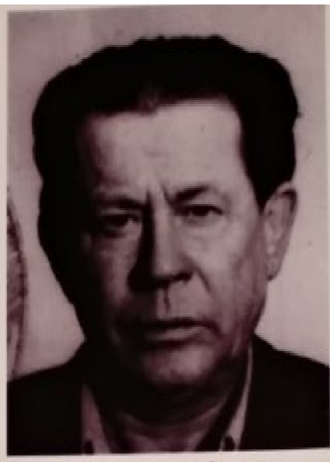
Кондракевич
Зіновій Йосипович
1969 р.н.
Член УТМР з 1994 р.

Макара Михайло
Дмитрович
1928 р.н.
Член УТМР з 1962 р.

Чундаков Яків
Григорович
1924 р.н.
Член УТМР з 1971 р.

Павлович Іван
Степанович
1927 р.н.
Член УТМР з 1950 р.

Червоний Роман
Володимирович
1967 р.н.
Член УТМР з 1988 р.

Пигач Зеновій
Павлович

Член УТМР з 1993 р.

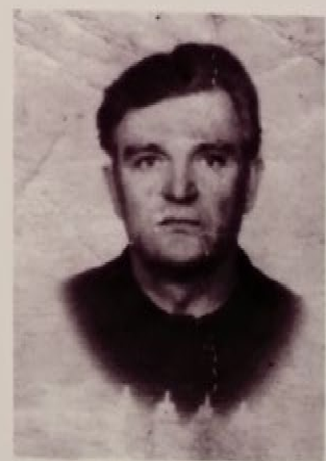
Стасів Ростислав
Миколайович
1935 р.н.
Член УТМР з 1975 р.

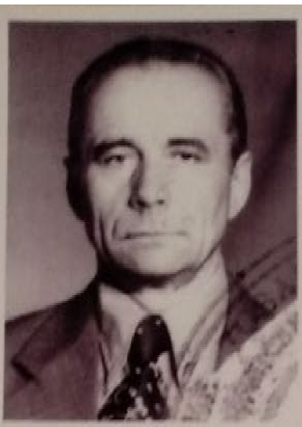
Бондаренко Іван
Андрійович
1931 р.н.
Член УТМР з 1960 р.

Гонтаренко Іван
Андрійович
1934 р.н.
Член УТМР з 1958 р.

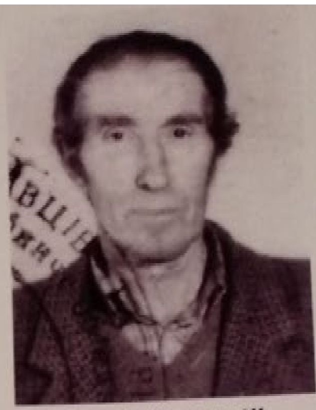
Барабаш Богдан
Прокопович
1935 р.н.
Член УТМР з 1965 р.

Роїк Євген
Васильович
1921 р.н.
Член УТМР з 1960 р.

Косарьов Федір
Ілліч
1924 р.н.
Член УТМР з 1994 р.

Стасів Євстахій
Миколайович
1937 р.н.
Член УТМР з 1967 р.

Малінін Віктор
Борисович
1951 р.н.
Член УТМР з 1993 р.

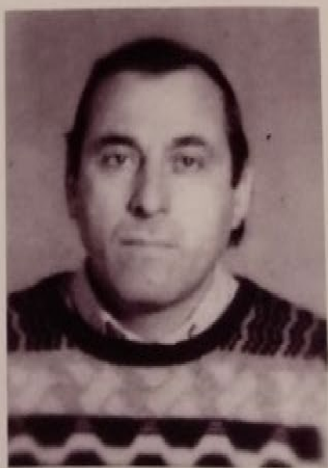
Соболь Михайло
Степанович
1940 р.н.
Член УТМР з 1964 р.

Масник Іван
Мизайлович
1923 р.н.
Член УТМР з 1970 р.

Савчин Василь
Петрович
1939 р.н.
Член УТМР з 1977 р.

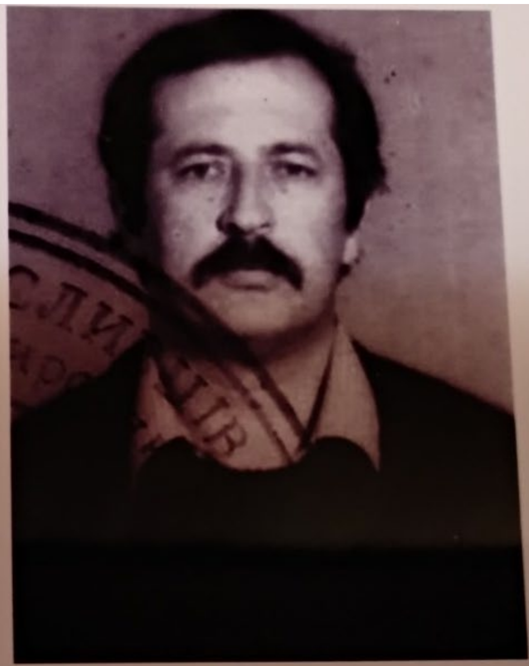
Романишин Степан
Йосипович
1949 р.н.
Член УТМР з 1975 р.

Солодчук Віталій
Володимирович
1931 р.н.
Член УТМР з 2005 р.

Іванчук Мирослав Григорович
1937 р.н.
Член УТМР з 1986 р.

Ільків Володимир Миколайович
1950 р.н.
Член УТМР з 1978 р.

Формат паперу і частка аркуша 60×90 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 7,5. Наклад 300 прим. Зам. К000368/19

Друкарня “Фоліант”
76000, м. Івано-Франківськ
вул. Старозамкова, 2
www.foliant.if.ua
e-mail: foliant.drukarnja@gmail.com
тел.-факс: +38(0342) 50-21-65
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи Серія ІФ № 24